

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1^{.-}, lanskoletne 2^{.-}; mesečna naročnina Din 20^{.-}, zatižno 30^{.-}. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglasi po tarifi in dogovoru. Uprava Ljubljana, Gradišče 10, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15 621.

Št. 192

Ljubljana, petek, dne 21. avgusta 1931

Leto II.

Dr. Hilferding

bivši soc. demokratični finančni minister, član gospodarskega odseka nemške vlade, ki naj prouči razmere v nemškem gospodarstvu in najde izhod iz sedanje krize

Rusko-francoska pogajanja

Berlin, 20. avgusta. AA. Poučeni krogi trdijo, da je bila med Francijo in Rusijo sklenjena pogodba proti medsebojni napadalni vojni. Pogodbo so že parafirali. Obe stranki sta se zavezali, da ostaneta nevtralni, ako bi pogodbenik nastopil proti neprovociranemu tretjemu napadalcu.

Na uradnih mestih demantirajo vest o taki pogodbi, vendar priznavajo, da so podobna pogajanja v teku.

Italijansko vabilo francoskim ministrom

Rim, 20. avgusta. n. Italijanski poslanik v Parizu grof Mazzoni je obvestil predsednika francoske vlade, da želi italijanska vlada obnoviti pogajanja za pomorski sporazum. Istočasno je povabil Lavala, naj obišče Rim. Dobro informirani krogi pa trdijo, da se bodo pogajanja mogla nadaljevati le v Ženevi in sicer tedaj, ko bo zasedal Svet Društva narodov. Predsednik francoske vlade Laval bi posetil Rim šele koncem septembra.

Kralj Feysal v Parizu

Pariz, 20. avgusta. AA. V torek je prispel v francosko prestolnico iraški kralj Feysal. Prišel je iz Ženeve v avtomobilu. Spremlja ga iraški poslanik v Londonu. Feysalovo bivanje v Parizu bo trajalo 8 dni. Ta obisk ni uradnega značaja. Vendar trdijo uradni krogi, da bo iraški kralj skušal v Parizu posredovati v prilog svojega brata, ki naj bi ga Francija proglasila za kralja Sirije.

Premestitev italijanskega učiteljskega iz Poreča v Pulj

Koper, 20. avgusta. v. Pred šestimi leti so premestili italijansko učiteljsko »Nazario Sauro« iz Kopra v Poreč. V Kopru so bili zaradi tega zelo nezadovoljni, ker res ni bilo pravega vzroka za to, da je Koper izgubil svojo srednjo šolo. Sedaj pa so se razširile vesti, da bodo poreško učiteljsko premestili v Pulj. V Kopru pa so se Italijani znova razburili, češ da je treba učiteljske postaviti nazaj tja, kjer je bilo in kamor po njihovem mnenju tudi spada.

Baselski sklepi in Amerika

Washington, 20. avgusta. n. V beli hiši so sprejeli z veliko rezerviranostjo poročilo baselske konference. Menijo, da proučuje Hoover vprašanje o redukciji reparacijskih in vojnih dolgov v sorazmerju s plačilno sposobnostjo posameznih držav.

Zmaga vladnih čet na Kubi

Havana, 20. avgusta. AA. Vlada je izdala poročilo o zadnjih bojih z vstaki. Vladne čete so pobile nasprotnike. Borile so se s pomočjo letal in s topničarke. Vstahi so se zbrali v mestu Gibari, odkoder pa so jih vladne čete z velikimi izgubami prepodile. Število mrtvih je veliko. Vladne čete so zaplenile 57 strojníc, veliko množico pušk in en milijon nabojev.

Zakaj hočejo premestiti tržaški observatorij v južno Italijo

Trst, 20. avgusta. v. Vest o premestitvi astronomskega observatorija iz Trsta v Palermo je zelo razburila vse tržaške intelektualne kroge. To razburjenje kažejo v prvi vrsti dopisi, ki jih objavljajo tržaški listi dan za dnem iz vrst svojih čitateljev.

Tržaški observatorij je bil ustanovljen že sredi 18. stoletja. Po vojni so zelo razširili in izpopolnili z aparati nekdanje c. kr. mornarice v Pulju in privatnimi darovi.

Povod za premestitev observatorija iz Trsta v Južno Italijo je dala okolščina, da so hoteli lastniki vile Baseri, v kateri je nameščen observatorij, zvišati letno najemnino na 200.000 lir. To da ta razlog nikakor ni utemeljen, ker bi lahko premestili observatorij tudi na tržaški Grad, ki je postal pred kratkim občinska last.

Razvoj vladne krize na Madjarskem

Deputacija stranke enotnosti pri grofu Bethlenu — Kriza ali komedija? — Dvajset politikov povabljen za danes k regentu Horthyju — Izjave raznih političnih osebnosti

Budimpešta, 20. avgusta. d. Danes opoldne je prišla k grofu Bethlenu deputacija stranke enotnosti in ga skušala pregovoriti, da ostane še dalje na čelu vlade. Razgovor grofa Bethlena z deputacijo je trajal eno uro, bil pa je brezuspešen. Grof Bethlen je deputaciji opisal situacijo, pojasnil svoje stališče in razložil vzroke, zakaj ne more dalje ostati na čelu vlade. Deputacija je dobila vtis, da se je grof Bethlen v neki določeni smeri zelo močno angažiral in da zato ne sme sam izvršiti potrebnih sprememb. Grofa Bethlena je posetil danes tudi državni tajnik v justičnem ministrstvu Bela Angyan, ki je kasneje izjavil časnikarjem, da je Bethlenov odstop nespremenljivo dejstvo. Grof Bethlen niti noče prevzeti nobenega portfelja v novi vladi. Sicer pa je grof Bethlen že izdal naročila zaradi izpraznitve svojega stanovanja v ministrskem predstvedstvu in se pripravljala za preselitev na svoje posestvo.

Budimpešta, 20. avgusta. d. Državni upravitelj Horthy je imel danes razgovore z nekaterimi voditelji strank. Za jutri pa je povabljenih k njemu kakih 20 politikov.

Designirani ministrski predsednik grof Julij Karolyi je danes nadaljeval svoje razgovore z voditelji strank. Posvetoval se je z grofom Bethlenom, z nekdanjim zunanjim ministrom Walckom, s predsednikom stranke enotnosti dr. Pesthyjem in z ministrom Weckerlejem in Szitwayem. Sicer pa je bilo politično življenje danes mirno, ker se praznuje sveti Štefan, ki velja kot narodni praznik.

Budimpešta, 20. avgusta. d. V političnih kro-

gih govore, da je Teleszky odklonil kategorično sprejem finančnega ministrstva. Tudi Walko, ki mu je bil ponujen finančni portfelj, je odklonil. V ospredju je kandidatura barona Koranyja za mesto finančnega ministra. Dalje govore, da bo sedanji trgovinski minister Bud izločen in da pride na njegovo mesto Graz ali Szterenyi. Ker je tudi Weckerle odklonil ponudeno mu kmetijsko ministrstvo, govore, da bo prihodnji kmetijski minister Mutschenbacher. Kot pravosodnega ministra imenujejo Pereanyi-ja ali Gabrijela Ugrona.

Budimpešta, 20. avgusta. n. Posamezni politiki so dali novinarjem prav zanimive izjave. Grof Anton Szigrey je govoril o potrebi, da se sestavi koncentracijska vlada. Dejal je, da bi ostal vsak drug korak negativen. Zanima ga, kdo vse bo na vladi. Po njegovem mnenju bi morala biti vlada v vsakem slučaju gospodarskega značaja, da bi rešila gospodarsko krizo.

Šef krščanske opozicije Štefan Friedrich je izjavil, da obžaluje, da je grof Bethlen tako kasno podal demisijo. Skoraj je že prepozno. Toda marsikaj se bo dalo še popraviti, če se bo izvršila sprememba režima in nele oseb. Vodja rasistov Tybor Eckhard je izjavil, da bi morala nova vlada dobiti svobodno roko, da napravi red na hitrejši in boljši način, kakor bi ga mogla dosedanja vlada. Vodja socialistične stranke Karel Peyer je izjavil, da zahteva spremembo režima, spremembo zunanje in notranje politike. Le dobra zunanja politika more spraviti Madjarsko iz blata. Vodja agrarne

stranke Tildy je dejal, da bi bilo najbolj pametno, da bi se Bethlen spet vrnil k oblasti. Po njegovem je vse skupaj le uvertura za njegovo vrnitev.

Grof Bethlen je s svoje strani izjavil, da se politični sistem ne izpremeni, ker ni odvisen od osebnosti. Za dokaz, da to drži, naj služi dejstvo, da je smer sedanje zunanje in notranje politike Madžarske ostala neizpremenjena in stalna in da taka tudi ostane, tem bolj, ker hočem še nadalje ostati aktiven sodrudek sedanjega političnega sistema, kar bo vladi gotovo v oporo.

Budimpešta, 20. avgusta. AA. MTI poroča: Službeni krogi zelo energično demantirajo vest, da bi bila Francija glede na posojilo petih milijonov funtov šterlingov stavila pogoje. Francija ni postavila niti najmanjšega pogoja. Madžarska zunanja politika bo ostala neizpremenjena, kakor je bila za grofa Bethlena. To politiko je potrdila ogromna večina madžarske javnosti, kar so pokazale nedavne volitve.

Pariz, 20. avgusta. n. Večina francoskih listov pravi, da je gospodarski položaj povzročil demisijo madžarske vlade. Le »Populaire« meni, da se v bistvu ni nič spremenilo. Po njegovem mnenju pomeni demisija le maneuver, ki naj omogoči restavracijo Habsburgovcev. »Matine« pa ugotavlja, da je Bethlen po 10 letih oblasti padel kot žrtev bančne in finančne krize na Madjarskem. Inozemstvo ne zaupa najnovejšim madžarskim finančnim reformam. Gospodarska kriza je prišla do izraza posebno pri prodaji madžarske pšenice, ki je bila povsem negativna.

Svečana otvoritev bolgarskega sobranja

Poslanica kralja Borisa — Bolgarija bo skušala poglobiti odnošaje dobrega sosedstva Stefan Stefanov izvoljen za predsednika zbornice

Sofija, 20. avgusta. AA. Bolgarska agencija poroča: Danes dopoldne je bila svečana otvoritev rednega zasedanja narodnega sobranja, ki je bilo izvoljeno junija meseca.

Kralj Boris je prečital poslanico. V tej poslanici pravi, da so zadnje volitve omogočile kroni naloge, ki jih predpisuje ustava. Olajšava je v tem, da je bilo mogoče s pomočjo politične sredine sestaviti novo vlado. Novo vlado čakajo velike naloge na vseh področjih državnega udejstvovanja. Sedanja gospodarska kriza, nadaljuje poslanica, je pogodila predvsem poljedelca, zato bodo potrebni ukrepi v korist vsega prebivalstva. Vlada bo skušala urediti položaj delavcev in bo zato energično posredovala v razrednih borbah, ki jih bo treba ublažiti.

»Priznati moramo, pravi dalje poslanica, da so mogoče ublažitev krize, socialne reforme in

blagostanje samo pod okriljem miru in reda. Zato bo vlada z vsemi razpoložljivimi sredstvi čuvala mir in red. Mednarodni mir in mednarodno sodelovanje je cilj svetovne politike, zato bo tudi Bolgarska skušala poglobiti odnošaje dobrega sosedstva in okrepiti prijateljske stike z velikimi silami, ker je Bolgarski potrebna temeljita pomoč teh držav. Vlada bo skušala razčistiti ozračje zaradi tesnega sodelovanja s tem, da čimprej likvidira niz spornih vprašanj med Bolgarsko in raznimi državami. Nato navaja poslanica zakonske načrte, ki bodo predloženi narodnemu sobranju. Med temi zakonskimi načrti so zakonski načrt o kontroli kartelov in zakonski načrt o pospeševanju obrtništva.

Sofija, 20. avgusta. AA. Danes je bilo pod predsedstvom najstarejšega poslanca narodne-

ga sobranja Daneva, izvoljeno predsedstvo sobranja. To mesto je zavezal poslanec Stevan Stefanov, znani industrijalec in član demokratske stranke (Malinova). Novoizvoljeni predsednik je imel govor, v katerem se je zahvalil za čast in zaupanje.

Sofija, 20. avgusta. AA. Bolgarska agencija javlja: Ko je kralj Boris stopil v dvorano narodnega sobranja, so komunistični poslanci odšli iz dvorane in priredili demonstracije, ki so mučno vplivale na obitvost in na ostale poslance. Komunisti so klicali:

Zivela sovjetska republika! Doli fašizem! Demonstracija komunističnih poslancev pa je hipoma utihnila, ko je obitvost na galerijah z ostalimi poslanci vred priredilo kralju Borisu tople ovacije. Politični krogi ostro obsojajo izgrede komunističnih poslancev.

Italijanski vojni manevri na Tolminskem

Vojni minister in najvišji generali v tolminskih gorah

Idrija, 20. avgusta. v. Včeraj so se pričele ob vsej jugoslovanski meji od Črne prsti do tolminskih gora velike poletne vaje italijanske vojske. Tem manevrom prisostvujejo vojni minister general Gazzera, vrhovni poveljnik glavnega generalnega štaba italijanske vojske ter poveljniki armad in armadnih zborov.

Svoje velike obmejne manevre so italijanski vojskovodje organizirali takrat na povsem drugačen način kakor doslej. Že pred leti je general Feliti di Roreto izjavil na nekem častniškem zboru, da se italijanska vojska ne bi mogla boriti v goratih krajih Julijskih Alp niti v gozdovih Hrušice in Snežnika, marveč da bi mogla sprejeti borbo le na ravnem in odprtem ozemlju. Odtlej so skušali vojaške formacije reorganizirati. In res so se pričele včeraj vojne vaje po povsem novem sistemu. Namen teh vaj je, da bi se pripravile večje edinice na naglo prodiranje in bojevanje po goratih in gozdnatih krajih.

V Tolminu tabori rdeča divizija, pod Črno prstjo pa modra. Druga se pomika proti drugi s čim večjo brzino. Pri tem uporabljajo v največji meri mehanična sredstva, traktorje in avtomobile za vojaštvo in njegovo opremo. Istočasno preizkušujejo vsa sredstva za vzdrževanje kontakta med posameznimi edinicami v fronti in njenem zaledju. Poleg tega rabijo pri teh vojnih

vajah cele eskadre opazovalnih letal, da preizkusijo, do kolike mere se more razviti vzajemno sodelovanje zračnih sil z onimi na kopnem. Istočasno pa je poveljstvo vojnih vaj zadržalo več večjih vojaških oddelkov, ki jih namerava poslati v ogenj le v danem momentu, da bi tako preizkusilo vse mogoče prilike, da se preseneti nasprotnik.

Huda letalska nesreča na Poljskem

Varšava, 20. avgusta. AA. Snoči se je moralo veliko trimotorno letalo tipa Focker, ki pripada zračni šoli v Gruszjonzsu, med poletom zaradi defekta v motorju naglo spustiti na zemljo. Pri pristajanju pa je v letalu nastal ogenj in vsa posadka, dva oficirja in dva podoficirja, je z letalom vred zgorela. Nekaj ljudi, ki so se nahajali blizu kraja nesreče, je takoj prihitelo na pomoč. Pri reševanju posadke iz letala sta dve osebi dobili nevarne opekline.

Huda neurja v Franciji in Angliji

Pariz, 20. avgusta. AA. Nad francosko prestolnico je divjalo hudo neurje. Povzročilo je veliko škodo, zlasti v nižje ležečih četrtih. Prometne in telefonske naprave so bile poškodovane.

London, 20. avgusta. AA. Ker divjajo nad Anglijo huda neurja, je vlada odgodila velike vojaške vežbe v okolici Aldershota.

Dr. Valentin Krisper †

Dunaj, 20. avgusta. Davi je izdihnil v Badnu v 71 letu starosti dr. Valentin Krisper, odvetnik in hišni posestnik v Ljubljani.

*

Pokojni dr. Valentin Krisper je bil eden najuglednejših ljubljanskih odvetnikov, ki je zlasti slovel kot kazenski zagovornik. Vsak njegov nastop v ljubljanski porotni dvorani je bil naravnost senzacija. Pa tudi sicer je slovel kot eden najodličnejših juristov. Pokojnik dr. Valentin Krisper si je stekel posebnih zaslug tudi kot eden naših najbolj vnetih pospeševalcev tajskega prometa. Bil je ustanovnik bobinjske hotelske družbe, deloval je z vso vneto v Zvezi za tujski promet in tudi z lastnimi sredstvi je skrbel za olepšavo Ljubljane. Tako je Trg kralja Petra mnogo po zaslugi pokojnega dr. Krisperja dobil svoje sedanje lepo lice. Tudi v drugih narodnih društvih se je dr. Krisper živo udeleževal in nazadnje tudi v Društvu hišnih posestnikov.

Bodi za napredek svoje domovine vnetemu javnemu delavcu svetel spomin!

Pred zopetno otvoritvijo Merkurbanke

Dunaj, 20. avgusta. d. Pogajanja med ravnateljstvom Merkurbanke, personalnim zastopstvom Merkurbanke in med vlado so neposredno pred zaključkom, tako da računajo s tem, da bo banka že pojutrišnjem, v soboto, zopet odprta. Plače ravnateljev se bodo hkrati znižale za 50 odstotkov in ravnatoka tudi plače ravnateljevih namestnikov. Pri drugih nameščenih se znižajo plače za 10 do 35 odstotkov. Kakih 100 uradnikov bodo odpustili.

Bethlenov padec

Pred štirimi meseci je praznoval grof Istvan Bethlen svoj desettletni jubilej, odkar je bil nepretrgoma madjarski ministrski predsednik. Po desetih letih pa, ko se je že zdelo, da sploh ne more priti drug na to mesto, pa je moral grof Bethlen skoraj tik po svoji volivni zmagi in ko si je v parlamentu izposloval pooblastila za najobsežnejšo finančno diktaturo, podati ostavko, ki je bila tudi sprejeta. V tem je najlepši dokaz, da Bethlenova politika ni mogla več vzdržati pritiska iz realnega življenja in da je morala zato ta politika pasti in najsi je mogel pokazati grof Bethlen na celo vrsto osebnih uspehov, ko uvedbo stabilizacije, rešitev Soprona za Madjarsko in nato konec odškodnine madjarskim magnatom za veleposestva, ki so padla pod agrarne reforme držav male antante.

Kljub vsemu temu je morala propasti Bethlenova politika, ker je slonela prav za prav na samih fikcijah. Predvsem na domišljiji, da more povojna Madjarska voditi isto politiko ko predvojna. Kakor vsem madjarskim magnatom, tako tudi Bethlenu ni šlo v glavo, da bi imeli nemadjarški narod bivše krone Sv. Štefana pravico živeti svoje samostojno narodno in državno življenje in da niso več dolžni skrbeti samo za blagor in sijaj madjarskih magnatov. In ker se ni mogel oprostiti grof Bethlen te fikcije, zato je vsa njegova politika bila v tem, da je skušal doseči nemogoče in kolo dogodkov zavrteti zopet nazaj, da bi se vrnilo zanj tako lepi predvojni časi. Ali to je brezupen poskus, ki vodi le v neuspeh.

Posledica te fikcije pa je bila tudi ta, da se Madjarska ni znala živeti v nove razmere. Za sijajno reprezentanco je izdajala Madjarska več ko marsikatera velika država in enako je v drugih ozirih živela nad svoje razmere. Tako je moral priti deficit, ki se je vedno večal in ki je na vse zadnje zlomil le na fikcijah slonečo politiko.

Kajti tudi italofilska politika grofa Bethlena je na vse zadnje slonela le na fikciji, da more zavezništvo z Rimom premagati vse težave in da se Budapešti ni treba ozirati na politiko Pariza ter držav male antante. Dejansko je ta italofilska politika nakopavala Madjarski vedno novih težav, dočim ji ni prinesla mnogo več ko samo lepe besede. S samo lepimi besedami pa ni mogoče ozdraviti prav nobene gospodarske krize, pač pa z denarjem, ki ga pa ima Pariz.

Tako je kruta realnost morala zlomiti Bethlenovo politiko in zato je moral Bethlen odstopiti, pa čeprav je imel v rokah vsa polnomočja za najdalekosežnejšo finančno diktaturo. Ne trdimo pa, da je s tem tudi že zmagalo na Madjarskem pravo spoznanje, temveč se nasprotno prav nič ne bi začudili, če bi bila madjarska gospoda mnenja, da se z ostavko Bethlenove vlade menjajo samo kulise, dejansko pa ostane vse pri starem. Mesto grofa Bethlena bi v tem slučaju prišel drug grof, ki bi bil bolj zapisan v Parizu in mogel vsled tega dobiti denar, da bi Madjarska še naprej živela svoji fikciji, ko da je Trianonski mirovni dogovor le neprijetna sanja. In še naprej bi madjarska gospoda veselo živela čez razmere Madjarske in še naprej bi šel denar za propagando proti državam male antante in še naprej bi vladal na Madjarskem režim, ki daje upliv in moč le članom magnatske zbornice. Kljub spremembi akterjev bi dejansko tako ostalo vse pri starem, samo da bi bil pozneje polom tem hujši.

Kajti iz politike, kakor jo je vodil grof Bethlen v smislu nebrzdanih zahtev madjarske zahteve, mora priti polom. Niti zdaleka ni Madjarska tako močna, da bi mogla živeti v večnem sporu z vsemi svojimi sosedi, še manj pa ima to moč, da bi spravila ob veljavo pogodbo, ki jo je tudi druga podpisala. Tudi za madjarsko politiko ni drugega leka, ko da pogleda resnici odkrito v oči in da se prilagodi rednemu življenju, da v soglasju s sosedi čim bolj dvigne blagostanje dežele in z uvaževanjem delavnih slojev da deželi največjo možnost za razmah vseh gospodarskih in kulturnih sil.

Dosedaj Madjarska te resnice ni hotela in priznati je treba, da je znal grof Bethlen v ozkem okviru, ki ga je narekoval magnatski interes, spretno voditi svojo politiko. Ali vsa ta spretnost trajno ne more pomagati, ker ne zadostuje, ker je ves njen namen samo ta, da prikriva dejstva, da sloni na fikcijah.

Politične prilike na Romunskem

Ponovno posvetovanje med kraljem in dr. Maniujem

Bukarešta, 20. avgusta. n. Kralj Karel je včeraj nenadoma odpotoval iz Sinaje v Sovato, kjer namerava ostati dva dni. To njegovo potovanje je izzvalo med političnimi krogi naravnost senzacijo. V Sovati namreč biva skoraj vsi voditelji nacionalne kmetske stranke. Menijo, da se bo kralj ponovno sestel z dr. Maniujem, ki mu bo poročal o stališču nacionalno-kmetske stranke glede raznih aktualnih vprašanj. Dr. Maniu bo ponovno opozoril kralja, da pelje iz krize le ena pot in ta k obnovitvi pravega parlamentarizma.

Seja občinskega sveta v Mariboru

Maribor, 20. avgusta.

Danes ob 15. je župan dr. Juvan otvoril nadaljevanje 4. redne seje občinskega sveta mariborskega. Takoj v začetku je prečital brzojavko Nj. Vel. kralja Aleksandra na vdanostno brzojavko, ki mu je bila odposlana s slavnostno sejo dne 17. t. m. Nato je predlagal, da se v peti odsek, ki ni popolen, izvolita na novo dr. Mühl-eisen in Andrej Oset, kar je bilo sprejeto. Na vprašanje, ki je bilo postavljeno na zadnji seji glede pravilnika za socialno zavarovanje delavcev, sporoči župan, da je ministrstvo za socialno politiko obvestilo zvezo mest, da ne dovoljuje ustanavljanja posebnih fondov za zavarovanje delavcev v okoliščini. Ker županu ni znano, da bi obstojal kak tak zakon ali naredba, bo vnovič vprašal ministrstvo, ali to drži.

Občinski svetnik Ošlag vpraša, kaj je z gradnjo stanovanjskih hiš, za katere je bilo dovoljeno najetje posojila 1.000.000 Din že v letošnjem proračunu. Župan pojasnjuje, da se bo to posojilo uredilo kakor vsa druga. Poslano je bilo namreč v odobritev banki upravi v Ljubljani. Med tem pa sta se Trgovski gremij in Društvo hišnih posetnikov pri banki upravi pritožila proti najetju tega posojila. Niti prošnja za odobritev niti ta pritožba pa še nista rešeni. Oboje je pri ministrstvu v Beogradu. Župan pa bo posredoval, da se stvar cimbpreje reši.

Za četrti odsek je nato poročal občinski svetnik Pušenjak. Bilanca mestne plinarne za leto 1930 izkazuje 299.551 Din primanjkljaja, in sicer zato, ker so naprave zastarele in se izgubi 35 odstotkov plina, dočim bi se ga normalno smelo izgubiti največ do 5 odstotkov. Mestna občina je zato naprosila inženirja Prinza z Dunaja kot strokovnjaka, da izdela načrt, kako naj bi se mestna plinarna preuredila in aktivizirala. Inž. Prinz je predlagal, da se mestna plinarna popolnoma preuredi. Postaviti je treba novo pomožno peč in razne druge naprave, kar bi vse skupaj stalo 1.900.000 Din. K temu bi pa prišli še stroški za montažo in novo zgradbo, tako da bi vsi stroški skupaj znašali 2.050.000. Če hoče občina torej svojo plinaro sanirati, mora brez-pogojno izvršiti te investicije in najeti za to posojilo. Občinski svet je predlog soglasno osvojil.

Mestno električno podjetje je bilo leta 1930, aktivno za 24.327 Din. Podjetje se je od zadnjega bilančnega sklepa saniralo in ne izkazuje več primanjkljaja, temveč celo prebitok. Omrežje se je razširilo na okolico, v mestu samem pa se je deloma izmenjalo. Poročilo o mestnem električnem podjetju je bilo soglasno odobreno.

Mestno avtobusno podjetje je imelo leta 1930 470.131 Din primanjkljaja. Od ustanovitve do danes ima pa podjetje 3.103.000 Din primanjkljaja. Poročevalec zato predlaga, da se izvrše razne transakcije, ki bi znižale dosedanje primanjkljaje. Vse te transakcije so pa v resnici več ali manj fiktivne in bi se letna izguba avtobusnega podjetja le prenesla na druge račune. Občinski svetnik Petejan se pridružuje predlogu glede transakcij. Hkrati pa predlaga, naj se zopet uvede vozina 1 Din za km vožnje, ker bi se frekvenca na ta način povečala. K predlogu so govorili še dr. Mühl-eisen, Ošlag, dr. Lipold in drugi. Naposled je bil predlog sprejet. Poročevalec sporoča dalje, da se je na slavnostni seji dne 17. t. m. sklenilo dati 500.000 Din za

»Luptac« pravi, da med tem finančno ministrstvo pripravlja že proračun za prihodnje leto. Finančni minister Argetoianu namerava jeseni proglasiti sladkorni monopol. »Adeverul« napoveduje, da se bo 1. septembra vršila v Sinaji seja ministrskega sveta pod kraljevim vodstvom. Na tej seji bodo sklepali o finančnem programu vlade. »Treplatea« pa pravi, da je želja vlade najeti veliko zunanje posojilo in izvesti vse finančne reforme, ki so v zvezi s takšno finančno operacijo.

razširjenje počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju. Ta svota se mora sedaj kriti, zato je bilo sklenjeno, da se bo mestna občina vknjižila na to naprave.

Računski sklep mestnega gospodarstva za leto 1929 izkazuje prebitok 1.028.000 Din. Ta računski sklep se odobri.

Zivahna debata se je razvila ob vprašanju prispevka mestne občine za gradnjo vzpenjače na Pohorje. Župan poroča, da se je od zadnje seje akcija za podpisovanje deležev zadruga poživila, tako da je bilo v teku enega tedna podpisano na novo 270.000 Din deležev. Razen tega pa so objubile podpis deležev še razne organizacije in družbe, skupaj približno za 200.000 Din. Do končne vsote, ki jo zadruga potrebuje, bi bilo potrebnih še 250.000 Din. Župan priporoča, naj se to vprašanje še danes končno reši in sklene, ali se občina udeleži pri realizaciji tega podjetja in na kakšen način. Občinski svetnik Oset poroča nato o dosedanjih akcijah za pohorsko vzpenjačo in pripominja, da vlada med prebivalstvom in med drugimi krogi vedno večje zanimanje za vzpenjačo in da podpisovanje deležev vedno bolj napreduje. Občinski svetnik Petejan stavi posredovalni predlog, naj mesto ne bi podpisalo za 500.000 deležev, temveč naj bi dalo samo poročilo za plačevanje obresti od tega zneska. Podžupan dr. Lipold je nasprotno za to, da mestna občina prevzame jamstvo za vsoto 500.000 Din in se za to vknjiži na prvem mestu. Občinski svetnik Ošlag priznava, da danes še nimamo nobene osnove, po kateri bi lahko vnaprej trdili, ali bo železnica aktivna ali pasivna, toda za tujski promet je vzpenjača neobhodno potrebna in zato je treba podjetje podpreti v tej ali oni obliki. Občinski svetnik Janko Tavčar priznava sicer resnost nekaterih pomislekov proti soudeležbi občine pri podjetju. Povdarja pa, da je aMariboru po odselitvi raznih oblastev in uradov iz mesta neobhodno potreben tujski promet. Zato je proti vsakemu zavlačevanju, kajti če se mestna občina ne odloči za podpiranje te akcije, se železnica nikoli ne bo gradila. Predlaga zato, naj se poimensko glasuje za podporo ali proti njej, da se za vselej ugotovi, kdo je bil za to in kdo ne. Sam ne more prevzeti odgovornosti, če bi mariborska občina akcijo onemogočila. Nato predlaga podžupan dr. Lipold, naj občina prevzame poročilo za 500.000 Din s pogojem, da plača sama anuitete le, če jih ne bi mogla plačevati zadruga. Vsaj za del zneska se mora občina vknjižiti. V odboru zadruga pa bi moral biti vedno po en zastopnik mestne občine. Občinski svetnik inž. Dračar stavi spreminjalni predlog, naj bi se občina vknjižila na drugo mesto, ker se bo na prvo mesto vknjižila družba, ki bo železnico gradila. Župan dr. Juvan na koncu resumira razne predloge v naslednji predlog: Mestna občina prevzame poročilo za najetje, amortizacijo in obrestovanje vsote 500.000 Din. Za to vsoto se vknjiži na drugem mestu. V odboru naj bo vedno po en zastopnik mestne občine. Ta županov predlog je bil končno po krajši debati soglasno sprejet. S tem je bila zagotovljena akcija gradnje vzpenjače na Pohorje.

Ker ni bilo drugih predlogov, se je seja ob pol 20. zaključila, nakar je sledila tajna seja.

Napredovanja in premestitve

Beograd, 20. avgusta. 1. Na trgovski akademiji v Ljubljani sta suplenata gg. Prezelj Joško in dr. Anton Slodnjak postala profesorja v 8. položajni grupi.

V železniški službi pa sta bila premeščena prometni uradnik 8. položajne skupine in načelnik postaje Strživojno-Vrhopolje Cundrič Jožef za postajenačelnika na Jesenicah in prometnik 10. položajne grupe na postaji Višnja gora Kolničar Lovrene pa za postajenačelnika v Rožnem dolu-Pribišju.

Naš letošnji izvoz sadja na Češkoslovaško

Beograd, 20. avgusta. AA. Generalna komisija za sadje pri ministrstvu za trgovino in industrijo sporoča, da letos razmere na sadnem trgu na Češkoslovaškem niso tako ugodne za izvoz kakor lani in da je zato izvoz sadja na Češkoslovaško otežkočen. Po eni strani je kapaciteta češkoslovaškega trga padla zaradi splošne gospodarske krize, ki slabi potrošnjo kupcev. Po drugi strani pa je letos pridelek sadja, zlasti brusnic, jabolk in sliv na Češkoslovaškem zelo dober, čeprav je več milijonov debel trpel od mraza. Lani so naši izvozniki polnili tržišča manjših mest na Češkoslovaškem, letos pa se iz notranjosti države, posebno iz Slovaške, vozi sadje na večja tržišča. Razen tega prihaja na Češkoslovaško tudi madjarsko sadje. Madjarsko sadje nam je konkurenčno, to konkurenco pa moremo premagati, ker je naše sadje po kakovosti vsekakor boljše od madjarskega.

Popolnoma zagotovljena je prodaja smederevskega grozdja na Češkoslovaškem, kjer je po njem veliko povpraševanje. Zanj se lahko dobe ugodne cene. Izvozniki sadja bodo na Češkoslovaškem dobili dober trg, če bodo tja pošiljali slive, posebno prvovrstno in debelo blago z mahom in odporno proti pokvari ter okusno pakirano. Toda poslati ga morajo hitro. Ta hitrost pa ni potrebna pri grozdju, ker gre za to, da pride blago popolnoma nepokvarjeno na trg, za slabše blago pa ni ugodnega konsuma, vrhu tega pa tudi ne dovolijo prodaje slabšega sadja zdravstvene oblasti. Potrebno je to tudi zaradi konkurence; zato je treba pri vseh vrstah sadja paziti na to, da tara pri pakiranju ne bo znašala več ko 10 odstotkov, zlasti ne pri pošiljkah od 15 do 17 kg.

Italijanske uvozne carine na žito povišane

Rim, 20. avgusta. v. V uradnem listu je bil objavljen zakonski dekret o spremembi carin na žito. — Z objavo tega dekreta se je povišal splošni carinski tarif na žito od 64 na 75 lir za q. Osnovni tarif za belo turščico znaša od 75 lir, za koruzno moko 11235 lir, za belo turščino moko prav tako 11235, za zdrob 13010, za testenine 13195 za kruh in pecivo prav tako 13195.

Italijanski listi blagohotno komentirajo ta carinski ukrep vlade in napovedujejo, da bodo italijanski kmetje kmalu občutili korist te odredbe. Italijanski kmetje, pravijo listi, so bili vsekakor zelo prizadeti zaradi suše, ki jim je uničila druge pridelke kot krompir, stročnice in peso.

Mesarji izročeni sodišču

Zagreb, 20. avgusta. k. Mestno načelstvo je sklenilo izročiti sodišču vse one mesarje, ki so v zadnjih dneh brez vsakega razloga povišali mesne cene. Občinsko načelstvo jih je pozvalo, naj v petih dneh zopet znižajo mesne cene na njih normalno višino, a mesarji doslej tega še niso storili.

Zaključek festivala v Bayreuthu

Bayreuth, 20. avgusta. AA. Letošnji festival v Bayreuthu je bil zaključen snoči s svečano predstavo Wagnerjevega »Parsivala«. Dirigiral je Toscanini. Festival je obiskalo desetstisoč ljudi iz vseh krajev Nemčije.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 20. avgusta. d. Spremenljivo, od časa do časa deevno.

NOTARSKA ZBORNICA V LJUBLJANI naznanja žalostno vest, da je njen dolgoletni zaslužni predsednik, gospod

ALEKSANDER HUDOVERNIK

notar v Ljubljani itd.

danes dne 20. avgusta t. l. preminul.

Bodi mu časten spomin.

LJUBLJANA, dne 20. avgusta 1931.

Beda naše vasi

Zavarovanje malih kmetov in kajzarjev - Za delavsko-namješčensko banko

Iz predavanja gospoda dr. Jože Bohinjca na zborovanju NSZ v Trbovljah — II. del

Gospodarska kriza nujno zahteva ureditev in izpolnitev socialnega zavarovanja in to v korist obeh interesov. Organizirana pomoč javnosti je opešaneu gospodarskemu in socialnemu življenju takrat najbolj potrebna, ko je to življenje v krizi. Radi krizi je zavarovanje. Nikjer drugod tako drastično in tako tipično ne velja načelo, da moremo z malimi sredstvi dosežati velike uspehe, kakor ravno s pomočjo socialnega zavarovanja. S pomočjo osebnih prispevkov splošnosti, se ustvarja in vzdržuje tisoče in tisoče eksistence, katere bi bile brez zavarovanja mrtvo telo v gospodarskem življenju in mu v težko breme. Z zavarovanjem pa postajajo jak gospodarski faktor, jačajo gospodarski obkrog, množijo kupno moč naroda. Tisoče in tisoče oseb je danes brez starostne preskrbe, sebi v nadlego, gospodarstvu brez koristi. — Skromne starostne rente bi dajale tem osebam zavest državljanov ugledne države, gospodarstvo bi pa imelo tisoče in tisoče več konsumentov. Ogromno je število družin, kjer niti za sol nimajo. Trgovina in obrt sredi beračev ne more uspevati! Starostno zavarovanje je našemu gospodarstvu življenju bolj potrebno, kakor sto drugih gospodarskih ukrepov. Zavarovanje malih kmetov in kajzarjev bi pomenilo 50% ublažitev krize na vaseh. — Če razna ženska Udruženja s čim morejo upravičiti potrebo svojega obstoja, bodo to storile samo s tem, ako z vsem svojim vplivom dosežejo, da postane delavčeva žena za slučaj smrti moža vsaj skromno preskrbljena zase in za svoje otroke. V dosegi posrtnega zavarovanja delavcev leži poslanstvo moderne žene, katere se bori za ženske pravice! Žene, izbojite tisočem in tisočem revnih delavskih žena vsakdanji kruh! Vse drugo delajte pozneje!

Beda naše vasi je na vrhuncu. Kriza malega kmeta je popolna. Propadala morala in kultura. Ponos naroda se pogreza v strašno brezno. Kar ima, ne proda ali pa mu uniči toča, kar potrebuje, dobi le za drag denar. Socialno skrbstvo za našo vas mora postati naš evanđelij in naša dnevna briga pri vsem, kar delamo in kar opuščamo. To skrbstvo je treba organizirati in uzakoniti. Ni higijena vasi prvo, tudi dobra občinska polja niso prvo; prvo je kruh. Radi krize v tovarnah je naš mali kmet s svojo eksistenco potisnjen nazaj v vas. Gledati mora, kako nesocialno in neekonomično se izvaja skrbstvo za povzdigo vasi. Pri javnih delih vozijo gramoz težki konji premožnih kmetov, les za mostove prodaja bogat kmet, pravico paše na planini ima bogat kmet, gnoj za travnik ima bogat kmet; če kajzarju pogine koza, ne dobi ničesar, če premožnemu pogine bik, zahteva in dobi pomoč. Nujno so potrebne splošno koristne zadruge malih kmetov in kajzarjev, da se more preko njih organizirati intenzivnejše skrbstvo za našo revno vas.

Hvalevredno so akcije vlade za gospodarsko povzdigo posameznih stanov. — Privilegirana agrarna banka je namenjena povzdigi kmeta, privilegirana obrtna banka hoče ščititi obrtnika, privilegirana izobna družba naj dvigne naš izvoz in s tem ojača našo poljedelsko produkcijo in izvozno trgovino. Vsega priznanja je vredno prizadevanje vlade v tej smeri. Žitni monopol naj zagotovi kmetu minimalni zaslužek pri produkciji žita. Toda metode in sredstva, katere se uporabljajo za utrditev gospodarskega položaja enega, je treba tudi uporabljati tudi za drugega. Nihče ne bi smel biti v času gospodarske krize nezaščitene. Misliti na delavce in namješčenke. Kdo se zanima za njih prejemke, kateri v zelo mnogih slučajih radi prevelike konkurence na delovnem trgu ostajajo pod minimom? Kdo regulira odpušče delavcev? Kdo zasleduje redukcijo v zaposlitvah in plačah? Kdo skrbi za organizacijo kapitalne moči delavcev in namješčenec? Privilegirani agrarni in privilegirani obrtniški banka odgovarja privilegirana delavsko-namješčenska banka, potomkatere bi se vodila organizirana socialno-gospodarska zaštita delavcev in namješčenec. Nam je more zadoščati teoretična enakopravnost, mi hočemo, da je ta enakopravnost dejanska in vsestransko zajamčena!

Mi smo narodna in strokovna organizacija. K nam spada vse, kar živi od dela svojih rok in svojega uma. Mi imamo svoj program, kateri je socialen. To pomeni, da gre naše prizadevanje za tem, da ustvarimo v narodu socialno

enakopravnost. To hočemo dosežati z evolucijo, s premišljenim in preudarnim delom za dosego kar najboljših zakonov, kateri naj to enakopravnost omogočajo. Mi nismo ozka razredna organizacija, hočemo biti organizacija vseh delavskih ljudi, kateri žive od dela razuma in rok. Mi se nočemo boriti proti uničenju vsake zasebne lastnine, ker vemo, da je delavcu in namješčenec največje jamstvo za njegov obstoj le to, kar je njegovo: njegov dom in vrt okoli. — Vsak delavec in namješčenec mora postati zasebni lastnik, ker bo šele v tem svojstvu postal poln človek, ponosen nase, na svojo individualnost, na svoje delo in na uspehe svojega dela. Mi smo proli oni zasebni lastniki, katere je ustvarjena z izkoriščanjem dela drugih.

Mi smo narodna organizacija. V nas ni šovinizma, popolnoma tuji smo ideologiji fašizma. Zato smo s celo dušo udani državi, ker hočemo, da je ona naša in mi njeni. V njenem okvirju, z njenimi sredstvi naj je zajamčena lepša socialna in kulturna bodočnost. Smo demokratična organizacija, ker priznavamo narodu in ljudstvu pravico, da živi in da o svoji usodi odloča sam. Mi smo za to državo mnogo žrtvovali, med nami so bratje in sestre, kateri so zanj do golega dali, kar so imeli, premoženje in zdravje, in zato ne dopuščamo, da od zunaj ali od znotraj kdo ruši temelje te države in ovira njen razvoj v konsolidaciji, političnem in verskem umirjenju. Hočemo biti dostojni in pošteni in priznavno vsakomur pravico, da brani svoje stališče napram narodu in državi — toda na način, kateri ne slabi države kot celote, na način, kateri duhov ne razkaja, pač pa jih pri-srečno združuje, na način kateri utrjuje državljansko zavest skupnosti.

Po kongresu NSZ v Trbovljah

Podružnica Narodne strokovne zveze v Trbovljah nas prosi za objavo naslednje zahvale:

»Vsa lokalna pa tudi izventrboveljska javnost je pod vtisom veličastnih kongresnih dni narodnega delavstva Jugoslavije. To je bila brezdvoma ena največjih in najsijajnejših manifestacij bratske vzajemnosti in ljubezni delovnega naroda do svojega narodnega kralja in velike Jugoslavije.

Naš kongres je bil mogočen korak k popolnemu ujedinjenju vsega jugoslovanskega delovnega naroda od Triglava do Vardarja, kajti zastopani so bili vsi večji narodni centri naše prostrane domovine. Je pa tudi odločilen korak k uresničenju davnih sanj ujedinjenja vsega slovenskega delovnega ljudstva v mogočne slovenske delavske jednote. Začetek je storjen in led zmagovalno prebit. Naši učitelji, bratje Čehoslovaki, so nam na kongresu z vso nazornostjo predložili smernice, po katerih naj korakamo, da dosežemo skupno zmago, zmago slovenske skupnosti, enakosti in socialne pravičnosti.

Da se je pokret naših nacionalnih strokovnih organizacij v rudarskih revirjih tako zmagovalno razmahnil, je največja zasluga naših marljivih in poštenih tovarišev-zaupnikov, ki so kakor apostoli naše nacionalno-socialne ideje šli med naš delovni narod ter ga dvigali kvišku iz usodnega mrtvila. Niso se plašili niti pretenj niti klevetanj, vztrajali so in gradili, dokler niso zgradili prve utrdbe naše zmagovalne nacionalne trdnjave.

Pri tej priliki pa moramo naglasiti tudi razveseljivo dejstvo, da ima naš nacionalni delavski pokret odlične podpornike, ki mu dajejo takorekoč gonilno silo in zavest sigurnega uspeha na zmagovalnem pohodu. V prvi vrsti se ima naš nacionalni pokret zahvaliti našemu narodnemu bannu g. dr. Marušiču, ki je našemu gibanju pri vsaki priliki pokazal svojo naklonjenost in mu nudil vso možno podporo. Ne smemo pa prezreti tudi odlične podpore našega nacionalnega tiska, zlasti dnevnika »Jugoslovan«, ki je naš narodno-delavski pokret z vso odločnostjo in hvalevredno vztrajnostjo krepko zagovarjal in podpiral, kljub temu da je v teh težkih dneh žrtvoval svoje lastne interese, podre-

jujoč jih višjim nacionalnim interesom. Naše nacionalno delavstvo, organizirano v Narodno strokovni zvezi, zamejuje vse stare strankarske metode, ker ve, da ovirajo konsolidacijo naše države, marveč hoče z vso odločnostjo braniti smernice manifesta Nj. Vel. kralja od 6. januarja 1929., ki edino bodo prinesle tudi našemu trpečemu delovnemu narodu boljšo in srenejšo bodočnost.

Zato naše nacionalno delavstvo, ki se zbira okrog praporov jugoslovanske narodne zavesti iz vseh nekdanj načelno si nasprotujočih struj in skupin, ne more in ne sme pozabiti dejstva, da mu je stal dnevnik »Jugoslovan« ob strani v najtežjih trenutkih porajajočega se gibanja, želi le, da bi mu ta odlični glasnik nove in srenejše dobe jugoslovanskega nacionalnega repordoda ostal i v bodoče naklonjen.

Jugoslovanskemu nacionalnemu delavstvu, ki si je v nedeljo pripelo na prsi brez razlike nekdanje strankarske pripadnosti jugoslovanske nacionalne trobojke, kličemo: »Naprej v boj za enakopravnost in socialno pravičnost!« — Poručnica Narodne strokovne zveze v Trbovljah: Koren Miha, predsednik, Vodenšek Matija m. p. tajnik.

Poštna, telegrafska in telefonska razstava

Poleg številnih drugih institucij razstavi na jesenskem velesejmu precej svojih zanimivih predmetov tudi državna direkcija pošte in telegrafa. Najzanimivejša bosta dva oddelka: telegrafski, telefonski in radijski predmeti in pa filatelija. V prvem oddelku, ki bo zavzemal največ prostora, bodo razstavljeni tile glavni predmeti: 1. Stereoskop z 12 slikami avtomatske centrale v Ljubljani in telegrafskih central v Ljubljani in Mariboru. Na isti mizi bodo različni letaki in oddajni aparat za valomer; 2. Valomer za kratke valove 0—10 m na prostoru 500 X 50 cm; 3. Drugi stereoskop s slikami iz telegrafskega in telefonskega prometa; 4. Morse (barvni) oziroma zvočnik; 5. Morse (reliéfni) oziroma zvočnik; 6. Popolna garnitura duplex s stikalnim načrtom; 7. Translacija Hu-

ghes s stikalnim načrtom; 8. in 9. Hughes z motornim pogonom v obratu; 10. in 11. Daljnospisni stroj v obratu; 12. Avtomatska centrala (100.000 naročnikov); 13. Telefonski pretiklniki; 14. Oddajni in sprejemni aparat za kratke valove; električni gramofon z modulacijo in ojačevalcem 225 X 80 cm; 15. različni telegrafski in telefonski materiali; 16. zemeljski induktor z občutljivim galvanometrom; 17. cevni aparat za proizvajanje nizke (zvočne) frekvence. — V drugem oddelku bo interesantna zgodovinska zbirka prvih naših znamk po prevratu, ki so se tiskale deloma na Dunaju, deloma v Ljubljani. Ta zbirka bo tolikanj zanimivejša, ker ji bodo pridejane originalne slike za znamke in klišeji. Filatelisti bodo imeli priliko videti tudi načrte za znamke, ki sploh niso bile izdane. Naštevane posameznosti bi bilo preveč dolgotrajno. Zanimivi bodo tudi drugi deli poštno razstave. Dr. J. T.

Dva otroka postala žrtev eksplozije

Ljubljana, 20. avgusta. V bolnico so prepeljali danes pet ponesrečencev.

7-letni hišarjev sin Slavko Reven iz Hote-dršce je našel na domačem travniku vojaško patrono. Radoveden jo je začel ogledovati in misleč, da bi bila dobra za igracjo, je vzel kam-men in začel razbijati po njej. Iznenada je patrona eksplodirala in mu na obeh rokah od-trgala prste do prvih členkov.

Slična nesreča se je pripetila v Zg. Bitnju. 8-letni sitarjev sin Alojz Križnar iz Stražišča je našel v stanovanju, v katerem je poprej sta-noval neki železničar, signalni kapsel, ki ga rabijo železničarji. Vzel je klešče in ga začel vleči narazen. Kapsel je eksplodiral in mu obe roki razmesaril.

34-letnega bivšega plismonoša Ivana Iskro, sta-nujočega na Cesti dveh cesarjev, je neki zma-nec brez vsakega povoda napadel in ga sunil z nožem v levo lice. Tudi mu je narezal vrat.

30-letnega pripravnika finančne kontrole An-tona Petka iz Rovt je v Logatcu podrl na tla kolesar in ga poškodoval.

25-letnemu delavcu Jakobu Piršu iz Kamnika je padel hlood na levo nogo in mu jo zlomil.

Tragičen konec žrtve svetovne vojne

Samomor težkega vojnega invalida, bivšega avstrijskega rezervnega častnika inž. Erharda Mauriča

Maribor, 20. avgusta.

Davi ob 4:30 je policijski stražnik Anton Ka-mušič pri patruliranju po Mestnem parku našel na neki klopi v bližini godbenega paviljona neznanega moškega in ga hotel prebuditi. Ko je pristopil k njemu, je takoj opazil, da je mrtev. Poleg klopi je na tleh ležala steklenica s pro-storinno 05 decigramov, v kateri je bilo še ne-kaj kapljice lizola. Stražnik je takoj obvestil stražnico, ki je odposlala v park višjega straž-nika in ta je po dokumentih, ki jih je našel v pokojnikovi aktovki, ugotovil, da je samomori-lec leta 1877 na Stari cesti pri Ljutomeru rojen in tja pristojni težki vojni invalid inž. Erhard Maurič.

Zaradi ugotovitve položaja sta bila k samo-morilu pozvana uradni zdravnik g. dr. Zorjan in policijski nadzornik g. Cajnk. Prvi je takoj ugotovil smrt radi zastrupljenja z lizolom in odredil prevoz pokojnikovega trupla v mrtvaš-nico mestnega pokopališča na Pobrežju, kar se je zgodilo ob 7:30. Poleg prazne steklenice in aktovke so našli pri pokojniku tudi še omo-t obleke in perila ter štiri poslovilna pisma, na-slovljena na policijsko predstojništvo, združenje vojnih invalidov, uredništvo »Mariborer Zei-tung« in gospo Josipino Wreggovo.

Pokojni inž. Maurič je ena izmed najbolj tra-gičnih žrtev svetovne vojne in prevrata v Sred-nji Evropi. K vojakom je moral odriniti že ta-koj ob mobilizaciji leta 1914, in sicer kot pod-poročnik na gališko fronto. Tam se je po ne-srečnem slučaju sprl z nekim madjarskim pol-kovnikom, bil zaradi tega zaprt, obsojen in de-gradiran. Po prestani kazni so ga odposlali kot navadnega pešca na italijansko bojišče, kjer mu je granata zdrobila noge in ranila tudi hrbtenico, tako da je poslej prebil tri leta v bolnici. — Ozdravel kljub temu ni in ko je prišel zopet

ven, ni bil sposoben za nobeno delo več.

Po dolgem prizadevanju je dobil od avstrij-ske vlade na Dunaju neznačno invalidnino, to-da tudi to pod pogojem, da živi v Avstriji. Ta-ko se je moral preseliti v sosednjo republiko, kjer pa tudi ni mogel živeti, posebno še, ker se je moral še nadalje zdraviti in je za to po-rabil vso invalidnino. Ze popolnoma izčrpan se je lani vrnil v Ljutomer, kjer je zaposlil za trafiko, katero je tudi dobil, so mu pa manjka-la obratna sredstva in je sploh ni mogel od-preti. V skrajni bedi se je napotil peš v Mari-bor, za kar je z dvema palicama rabil 10 dni in je v vsem tem času samo trikrat jedel.

V Mariboru je nastopil križevce pot molo-dovanja po raznih uradih. Prosil je za zopetno priznanje častniškega čina, sprejema v našo vojsko in priznanje pokopnine ali invalidnine. Poleg tega je prosil podpore pri mestnem soci-alnem uradu, pri invalidskem društvu, društvu rezervnih častnikov itd., a njegove prošnje so bile po vrsti odbite in kar je dobil slučajnih podpor, so bile premajhne in preveč neredne, da bi mogel živeti. Tako je od dne do dne bolj propadal, bil brez stalnega bivališča in brez hrane. Šele v poslednjih dneh so se ga neka-teri usmili in mu preskrbeli pri dobrih lju-deh hrano in nekaj perila. Nedavno je pa izve-del, da ga bodo odposlali v pristojno občino kot občinskega reveža, kar ga je popolnoma strlo, tako da je včeraj ponoči segel po lizolu in se v parku zastrupil. Njegova tragična usoda in smrt je vzbudila v Mariboru vseobče sožalje.

Cerknica

Novo društvo. V nedeljo dne 23. t. m. se vrši ob 16. uri v hotelu gosp. Zumra v Cerknici ustanovno zborovanje »Tujsko-prometnega društva za Notranjsko«.

Claude Anet:

Arijana

Roman ruske deklice.

DRUGI DEL.

1.

Bilo je onega aprilskega večera, ko je Šaljapin prvič v tej sezoni nastopil v Velikem gledališču v Moskvi. Pel je Borisa Godunovnega. Teško si je pred-stavljati nekaj bolj svečanostnega, kakor je pogled na veliko dvorano, ki je bila že tri tedne razprodana. Bogati paradni kroji častnikov in uradnikov, leske-tanje njihovih svetinj in barvno prelivanje njihovih šerp, svetle plesne obleke dam, svetlikanje biserov in lesket diamanov, vse to se je zlivalo v čudovito sklad-nost bleska in barv.

V četrti vrsti pred orkestrom je sedela v naslo-njaču Arijana Nikolajevna. Poleg nje je bil še eden prazen sedež, dasi je odbila že šesta ura. Arijana je ravnodušno opazovala svoje obližje ter zdaj pa zdaj pogledala v spored, ki ga je držala v golih rokah. Okrenila se je in pogledala na drugo galerijo, s te-žavo je našla majhno svetlo točko med stotero po-dobnjimi golobradimi obrazi, obližje nekega dijaka z zlatimi naramniki. Bil je obrnjen proti njej. Prijazno mu je pokimala, nakar je oni odzdravil.

Začeli so uvodno igro. Sedež poleg nje je bil še vedno prazen.

Arijana je bila slabe volje, kar je trajalo pri njej že dolgo. Zivljenje v Moskvi, kjer je bivala že nekaj mesecev, jo je razočaralo. V velikanskem mestu se je čutila osamljena in izgubljena. Doma je bila kraljica, vsi so klečali pred njo, tukaj pa je morala vse znova začeti. Arijana bi bila imela dovolj moči za to, toda neki neprijeten dogodek jo je ozlovoljil.

Stanovala je namreč pri nekem poročenem stricu. To je bila edina stvar, ki jo je naredila očetu na ljubo. Ni soglašala ne s stricem ne z njegovo ženo, zato so se občutku osamljenosti pridružile še razne družinske nepriljetnosti. Zato je pogostoma zahajala v gledališča, zlasti čudovito v Umetniško gledališče. Za-ljubila se je v nekega prvega igralca tega gledališča, ga videla v vseh njegovih vlogah in se nazadnje se-znanila z njim. Vozil jo je v svojem avtomobilu, več-krat sta skupno večerjala v gostilni ali pa pri njem doma. Toda že čez nekaj tednov prijateljskega obče-vanja z njim je nenadoma spoznala njegovo malo-vrednost in ga zaničljivo odslavila. Ta dogodek je za-pustil v njej trpeč občutek; skušala je delati, toda tudi njeni učitelji so jo razočarali, skratka, Moskva se ji je priskutila. Čutila se je brez utehe, želela si je nekoga, na katerega bi se mogla nasloniti, želela si je družabnika, s katerim bi se mogla pogovoriti; že-lela si je priznanja in občudovanja, ki ga je bila de-ležna doma in ki ga je sprejemala kakor nekaj, kar

je bilo umevno samo ob sebi. Potrebovala je odglas za svoje duhovne in ženske kakovosti, da bi jih mogla razvijati in uživati srečo.

Na odru je množica pred samostanom rotla ne-vidnega Borisa, naj sprejme krono in jih odreši trp-ljenja. Zalostno, tožeče petje je segalo v dušo.

V tem trenutku je zašumelo v vrsti, v kateri je sedela Arijana. Mlad mož se je opravičeval ter šinil mimo nje in sedel na prazno mesto. Arijana je videla, da je bil visok in nedolčne starosti. Njegove kre-nje so bile izredno nepriljetne in samozavestne. Nato je prešlo zopet nekaj trenutkov, ko se je njen sosed sklonil k njej, potem ko je čutila, kako jo je ponovno ogledoval. S pritajenim glasom jo je vprašal:

»Kdo poje danes Borisa?« Okrenila se je z oblič-jem proti njemu, ne da bi prikrivala začudenje.

»Šaljapin vendar!«

Napravil je kretinjo, kakor da je šele zdaj spoznal, da je bilo njegovo vprašanje čudno, in se nasmehnil.

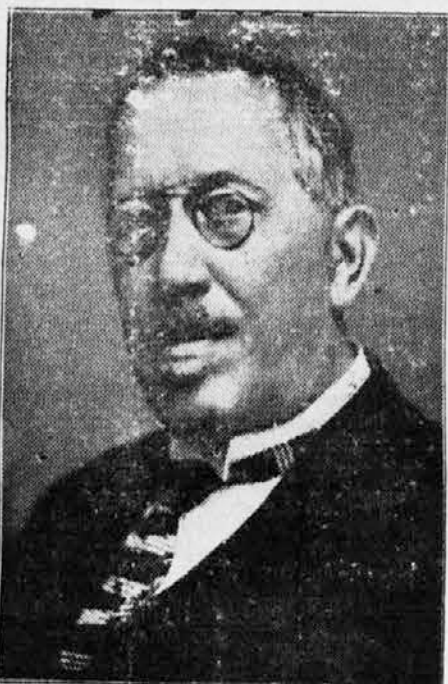
»Pri odmoru vam razložim ... Hvala.«

Arijana je zatajila smeh, ki jo je silil, in molčala. Ko je po prvem dejanju zavesa padla in je bilo v dvorani zopet svetlo, je sosed nadaljeval:

»Kaj si boste mislili o meni? Moja nevednost pa je vsaj razumljiva: prispel sem v Moskvo šele nocoj, in ko sem v hotelu National slišal, da predstavljajo Borisa Godunova, sem prišel semkaj.«

»Saj vendar niste imeli mesta?« je vprašala Ari-jana, ki je bila proti svoji volji radovedna.

Aleksander Hudovernik †

Zopet je legel v grob eden naših najodličnejših mož, eden od tiste stare narodne garde, ki je deset in desetletja na vseh poljih delala za napredek našega naroda in na svojih krepkih ramenih nosila vso pezo narodnega boja. Kakor vsi naši možje iz dobe političnega preporoda, tako je tudi pokojni notar Aleksander Hudovernik z vso svojo osebnostjo služil narodni misli. Kot pravnik, pisatelj in prevajatelj, kot marljiv delavec v narodnih družtvih, zlasti pa kot narodno-obrambni delavec je v polni meri izvršil svojo dolžnost do naroda. S posebno ljubeznijo je deloval za našo Ciril-Metodovo družbo in bil skoraj 20 let njen blagajnik, nato pa njen prvomestnik do svoje smrti. Še skoraj na smrtni postelji je skrbel za njeno procvit in zadnja odobrova seja se je vršila ob njegovi bolniški postelji. Velike zasluge pa si je pridobil pokojni notar Aleksander Hudovernik tudi kot pravnik. V mladih letih zlasti kot pisatelj dobrih jurističnih spisov, pozneje pa kot predsednik notarske zbornice, ki je opetovano interveniral, da so se zboljšali razni zakonski osnutki in da je predvsem takšeni zakon bil za slovenskega kmeta ugodnejši. Ze kot dijak je stopil pokojni Aleksander Hudovernik v vrste narodnih borcev in zvesto ostal v teh vrstah do svoje smrti. Zato mu bo slovenski narod vedno ohranil svojo hvaležnost.

Slava spominu pokojnega Aleksandra Hudovernika!

Pok. Aleksander Hudovernik je bil rojen dne 21. februarja 1861 v Stični, kot sin davčnega uradnika. Njegov brat je bil znani glasbenik Ludovik, ki je umrl leta 1901 v Mariboru. Po dovršeni gimnaziji v Novem mestu (l. 1878) je študiral pravo na Dunaju, kjer se je živo udeleževal v »Sloveniji«. Priredil je celo vrsto predavanj, ki so kasneje izšla v Moschitovem Slov. Pravniku. Kot vseučilišnik pa je sodeloval tudi pri drugih listih in objavil celo vrsto člankov in uvodnikov v »Slov. Narod«. V njih je večinoma šibal pravne razmere v Sloveniji in zlasti zapostavljanje slovenščine. Kot navdušen pristaša slovenske misli se je zlasti zanimal za slovensko pravo in plod tega njegovega zanimanja so tudi bili preje omenjeni pravni spisi, od katerih omenjamo: Črnogorska zakonodaja, Pravni običaji v Sloveniji, Navod za zapisavanje pravnih običajev, ki še žive v narodu. Pri tega ljubljanskega mesta, Slovenski juristi, Pravni običaji slovenski, Novi kazenski zakonik za Rusijo itd. Leta 1884 je priredil prevod »Običajnega sodnega reda«. Po študijah se je posvetil notarijatu in bil imenovan l. 1889 za notarja v Kranjski gori, nato leta 1891 v Kostanjevici in nato leta 1904 v Ljubljani. — Ze kot dijak v Novem mestu se je seznanil z Janezom Trdino in pod njegovim vplivom se pričel zanimati za rusko književnost. Ze leta 1882 je objavil v »Kresu« Turgenjeva »Pisni zmagovane ljubezni«, nato članek »Nekaj o Sibiriji, ki je bila tedaj še čisto nepoznana dežela. Leto nato je izdal Turgenjeva »Poezije v prozi«, leta 1885 pa prevod Turgenjevih »Senilij«. — Ves čas je vezal pok. A. H. zelo iskreno prijateljstvo z Janezom Trdino in v Ljubljanskem Zvonu l. 1913 je spisal svoje »Spomine na Janeza Trdino«. Ko se je preselil v Ljubljano, pa se je zlasti posvetil notarski zbornici in Ciril Metodovi družbi ter osnoval kot protitež Südmarka »Bramborja«. — Kot človek je slovel pok. Aleksander Hudovernik po svojem dobrem značaju in po svoji družabnosti. — Lani mu je umrla njegova zvesta in po svojem rodoljubju enako zaslužna soproga, letos pa se je še on poslovil od nas. Pogreb pok. A. Hudovernika bo v petek ob 4. uri popoldne.

Šmartno pri Litiji

Mati Božja ga ni zapustila. G. Janku Treleu je pri košnji otave izginil na travniku na do sedaj še nepojasnen način telovnik, ki ga je odložil na travniku. V telovniku je imel gosp. Trele srebrno uro in veržico ter nekaj denarja. G. Trele je preiskal vse, a stvari ni bilo. Ko se je pa vračal zvečer domov, je po navadi pogledal v svoje znamenje Marije Pomočnice, če gori lučica. A glej, za Marijinim kipom je bil skrit telovnik in z vsemi stvarmi vred. Stavljeno gibanje. G. Fran Golob, zidarski pomočnik v Kostrelnici, je zgradil ob občinski cesti lično knetsko hišo. Staro hišo na istem mestu je pa podrl.

Jz Dravske banovine Ljubljana

d Sokolsko društvo Blejska Dobrava priredi v nedeljo svoj telovadni nastop. Vsa bratska okoliška društva iskreno vabljen! Zdravo!

d Sv. Benedikt v Slov. gorah. V nedeljo, 16. t. m. se ni mogel vršiti javni nastop tuk. sokolske čete, radi slabega vremena in se zato vrši v nedeljo, 23. t. m. ob 15. uri s sodelovanjem matičnega društva Sv. Lenart in bližnjih sokolskih edinic. V slučaju slabega vremena bo zabava s srečolovom itd. v prostorih tuk. trgovca g. Vinka Zorka. Vljudno vabljeni vsi!

d Dr. Igo Tavčar, specialist za notranje bolezni zopet ordinira.

d Nova hidrocentrala na Savi v Zirovnici bo zgrajena že do 28. avgusta t. l. na tujsko prometni razstavi. Umetno jezero na Savi bo segalo do Javornika. Kdor bo hotel videti ta veliki gospodarski načrt Dravske banovine in poleg tega tudi vso njeno elektrifikacijo z Završnico vred, s točno po naravi posnetim modelom od Završnice do Vintgarja, ne bo zamudil obiskati tujsko-prometne razstave, ki se vrši v okvirju jesenske prireditve ljubljanskega velesejma od 29. avgusta do 9. septembra.

d Polovična vožnja na skupščino treznih delavcev na Kumu. Prometno ministrstvo je z odlokom št. 21.002 z dne 18. avgusta dovolilo za udeležence skupščine na Kumu polovično vožnjo na vseh progah ljubljanske železniške direkcije, za vse vlake in vse razrede. Kupite vozni listek za postaje Radeče ali Zidani most ali Hrastnik ali Trbovlje. Voznega listka ne oddajte. Na Kumu dobite potrdilo o udeležbi.

SPECIALIST ZA OTROŠKE BOLEZNI

Dr. V. STACUL

Gospodarska cesta št. 2, telefon 3193

ordinira zopet redno

od 11. do 12. in od 3. do 5. ure 1858

d Obiskovalcem ljubljanskega velesejma. Uprava ljubljanskega velesejma je tudi letos izdala kakor druga leta permanentne legitimacije in sicer po Din 30.— Z njimi je združena ugodnost polovične vožnine pri potovanju na velesejem in na povratku. Pri odhodni postaji je treba kupiti celo vozno karto in istočasno dati žigosati legitimacijo. Velesejem obisk potrdi, nakar se da pri povratku žigosati na postajni blagajni v Ljubljani legitimacijo, vozni listek pa velja potem za brezplačni povratek nazaj. Zato pri prihodu ne oddajte karte postajnemu vratarju, ampak jo dobro shranite. Legitimacija mora biti od imetnika lastnoročno podpisana. Legitimacije se daje v vseh večjih krajih po celi državi, narocno se pa lahko z dopisnico pri velesejmskih uradih. Za zdrava in cenena stanovanja v hotelih in privatno je preiskrbljeno.

Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in skrobljeno perilo v najlepšo izvršitev. 398-1

d Se ena razstava. Na jesenskem velesejmu v Ljubljani od 29. avgusta do 9. septembra t. l. priredi Zveza gospodinjakov poučno razstavo. »Novodobno gospodinjstvo«, ki naj pokaže, kako priti s čim nižjimi gnotinimi žrtvami in s čim manjšim trošenjem duševnih in telesnih sil, do čim večjega delovnega uspeha v gospodinjstvu. V ta namen hočejo razstavljalke predložiti dolgo, toda skrbno izbrano vrsto novih, že preizkušenih pridobitev na gospodarskem in gospodinjstvem polju.

Iz drugih banovin

Umrla 104-letna žena

V Vel. Kikindi je te dni umrla Marija Müller v visoki starosti 104 let. Bila je najstarejša žena ne samo v Vel. Kikindi, ampak daleč naokrog.

Vlak ga je povozil

Med postajo Ledinac in Sremska Kamenica je vlak povozil vinogradnika Lazarja Kiselič. Vinogradnik se je peljal z vozom v Novi Sad, na progi pa ni opazil, da se bliža vlak. Lokomotiva je zagrabila voz, vinogradnik pa je odletel z voza nekaj metrov daleč. Težko ranjenega vinogradnika so prepeljali v bolnico v Novi Sad, toda je malo upanja, da bi okrevl.

Ciganka — zdravnica

Pred zagrebškim sodiščem se je morala zagovarjati ciganka Draga Nikolić zaradi mazaštva. Ta ženska je obiskovala razne stranke v okolici Zagreba in trdila, da je »specijalistinja za želodčne bolezni«. Njena »specijalisteta« pa je bila v tem, da je bolniku položila na trebuh lonec, v lonec je vtaknila svečo, nato pa je začela bolnika masirati. Zdravila pa ljudi ni poceni, ampak je znala svoj trud pošteno prodati: računala je za ordinacijo po 600—1200 Din, od delavca pa je jemala po 100 Din.

Sodišče bo sedaj zaslišalo še številne bolnike, potem bo pa tudi ono zapisalo ciganki primerno zdravilo.

250 Din na mesec

V Zagrebu je skočilo v Savo neko dekle, ki je bilo nameščeno v neki trgovini. Dekleta so pa neki uslužbenec hodili vedno k gospodarju tožiti in črniti, dokler ni dekle izgubilo službe in šlo v Savo. Imela pa je reva celih 250 Din plače — mesečno, ne tedensko! Ni čuda, da si je vzelo življenje...

»Preroki« v Zagrebu

V najnovejšem času se je »prerokovanje« v Zagrebu silno razpaslo. Posebno »moderno« je »prerokovanje« z rok; menda zato, ker prerokovanje iz zvezd, iz kart in iz kavnine usledka ne vleče več. Posebno dragi pa ti preroki in vedeževalci niso — za 10 Din izveš od njih vse, kaj si bil, kaj si in kaj bo s teboj. Ta pojav pa ni nič čudnega, kajti znano je, da je prebivalstvo velemest najbolj praznovorno.

Petek, 21. avgusta 1931: Ivana, Pravoslavni, 8. avgusta: Emilijan.

Nočno službo imata lekarni Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

»Ljubljanski Sokol« sporoča svojemu članstvu prelužno vest, da je že zopet neizprosna smrt posegla v njegove vrste ter mu ugrabila dolgoletnega in zvestega člana brata Aleksandra Hudernika, notarja in predsednika notarske zbornice. — Dolžnost nas veže, da spremimo pokojnika v čim večjem številu na poslednji poti. Zbirališče članstva v petek 21. t. m. ob 16. uri pred hišo Žalosti Erjavčeva cesta št. 24. Obleka civilna z znakom. Blagopokojniku časten spomin. Zdravo!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani poziva člane ljubljanskih C. M. podružnic, da se udeležijo pogreba družbinega predsednika gosp. Aleksandra Hudovernika. Pogreb v petek ob 4. popoldne.

Delavsko glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani priredi v soboto 22. t. m. ob 20. uri promenačni koncert v Spodnji Šiški na trgu pred Gasilskim domom.

Državna šolska poliklinika javlja staršem otrok, ki se nahajajo na počitniških kolonijah na Rakitni, v Lukovici in Medvodah, da se kolonija konča pred določenim rokom. In sicer naj se prevzemo otroci: kolonisti iz Lukovice in Medvod v nedeljo 30. avgusta v popoldanskih urah v prostorih državne šolske poliklinike v Ljubljani, Resljeva c. 10; kolonisti iz Rakitne pa v ponedeljek 31. avgusta 1931 popoldne istotam.

Mestni socialno politični urad v petek, dne 21. in v soboto, dne 22. t. m. vsled snaženja uradnih prostorov ne bo uradoval. Izvzeti so le prav nujni slučaji.

Prenočišča za ljubljanski jesenski velesejem in »Kraljevi tedne«. Ker bo Ljubljana od 28. avgusta do 8. septembra 1931 preplavljena s tuji, prosi stanovanski odsek ljubljanskega velesejma, da se vsi oni, ki bi hoteli dati na razpolago sobe z eno ali večimi posteljami (tudi divani) zglaste v mestnem odpravniku (Mestni trg 27/III.) v uradnih urah od 8. do 14. ure. Meščanstvo se opozarja, da se bo rabilo več tisoč prenočišč, posebno v času od 5. do 8. septembra, ko pridejo udeležniki od blizu in daleč k odkritju spomenika kralja Petra I. Osvoboditelja in drugim slavnostnim prireditvam (festival s pevskimi in godbenimi nastopi, Gorenjski slavček in Slehernik na prostem) na razstavo slovenskih mest, razstavo slov. turistične, Kmetijske razstavo itd.

MOTOH kava dnevno sveža! Kličite telefon 2577!

Mestna zastavljalnica bo imela redni dražbi januarja t. l. zastavljenih predmetov in sicer za dragocenosti (zlatnino, srebrnino itd.) 7. septembra, efekte (perilo, obleko, stroji itd.) pa 12. septembra t. l. od 15. ure dalje v uradnem prostoru na Poljanski cesti št. 15.

Tatvina listnice z 8000 Din. Posestnik in mizarski mojster Ivan Vidmar iz Zg. Šiške št. 2 je v ponedeljek ob 8:30 zjutraj prišel k stojnici prodajalke s sadjem Marije Čebaškove pri cerkvi Sv. Jerneja v Sp. Šiški in kupil kilogram grozdja. Ko je Vidmar grozdje plačal, je odšel domov, listnico z 8000 Din pa je pozabil na stojnici. Kakor pripoveduje Čebaškova, je eno uro pozneje prišel k stojnici neznani moški, ki je hotel kupiti nekaj sadja. Čebaškova je takrat pogledala po jersbah, v katerih je imela sadje in je opazila, da leži na grozdju listnica. Čebaškova je neznanca vprašala, če je listnica njegova. Odvrnil ji je, da je njegova, nakar mu jo je izročila. Neznavec je nato hitrih korakov odšel po Vodnikovih cestih, ne da bi pogledal listnico. Po opisu Čebaškove je neznavec okoli 40 let star, velike postave, rdečega obraza in je imel na sebi zelen suknjič, precej pevaljan, in krivce za klobukom. Vidmar je listnico pogrešil šele ob 13. uri in je šele takrat prišel k stojnici povpraševati po njej. Za drznim tatvom je uvedeno zasledovanje.

Maribor

m Kraljeva zahvala. Mestni župan dr. Juvan je prejel včeraj na vdanostno brzojavko, poslano Nj. Vel. kralju ob 10-letnici njegovega vladanja, ta odgovor: »Dr. Juvan, župan mesta Maribor. Zahvaljujem se vam in mariborskim meščanom za čestitke in izjavo zvestobe in vdanosti. Aleksander.«

m Odhod jugoslovanskih strelcev na Poljsko. Včeraj je potovala skozi Maribor na Poljsko jugoslovanska ekipa za mednarodne strelske tekme. Ekipo tvori 7 najboljših strelcev, ki so povečini iz Kragujevca.

m Stanovanja za udeležence pedagoških predavanj. Pedagoška centrala v Mariboru išče za čas od 23. do 26. t. m. več stanovanj za udeležence pedagoških predavanj. Prijave sprejema na Zrinjskega trgu št. 1 v svoji društveni pisarni.

m Seja načelstva sokolske župe. Načelstvo mariborske sokolske župe bo imelo svojo sejo drevo ob 20. v Narodnem domu. Vabljeni so vsi člani načelstva.

m Izlet Sokola Maribor II. Soko Maribor II na Pobrežju bo priredil v nedeljo ob 6. uri zjutraj izlet k sv. Martinu pri Vurbergu, kjer se bo opoldne udeležil tudi prvega javnega telovadnega nastopa tamkajšnjega Sokola.

m Javna dela v zasebnih rokah. Pri nas se je že nešteto krat pokazalo, da je izvršitev javnih del, ki so oddana zasebnikom, cenejša in

hitrejša, ker imajo poleg drugega tudi izurjenije delavce in boljše nadzorstvo. To se je pokazalo tudi sedaj pri tlakovanju drugega dela Kopališke ulice. Dela napredujejo izredno naglo in bodo v doglednem času že dovršena.

m Tri sokolske prireditve. Pri sv. Martinu pri Vurbergu in v Hočah bodo imeli Sokoli v nedeljo svoje javne telovadne nastope. Sokol v Limbušu pa bo imel tega dne društveno veselico.

m Tombola. Mariborsko Slovensko žensko društvo bo priredilo v nedeljo, dne 20. septembra, v slučaju slabega vremena pa eno ali dve nedelji pozneje, na Trgu svobode veliko javno tombolo v prid Počitniškega doma kraljice Marije v šmartnem na Pohorju.

m Otvoritev sezone v Narodnem gledališču. Naše gledališče bo otvorilo gledališko leto 1931-32 v četrtek, dne 1. oktobra z Johnsonovo klasično komedijo »Valpurga« v režiji Joška Kovčiča. Po novem razporedu bo posvečena prva polovica sezone pretežno drami, druga pa pretežno opereti. Blisvenih sprememb v osebju ne bo.

m Prodaja grozdja. K naši včerajšnji notici o dragem grozdju v Mariboru, nam piše prijatelj lista: S tem vprašanjem bi se morala baviti sedaj vsa naša javnost, ker le na ta način bi se dali vinogradniki prepričati, da je prodajanje grozdja po nižjih cenah v njihovem lastnem interesu. Na vsak način pa bi bilo nujno potrebno, da bi se n. pr. na mariborski trg privlačilo tudi grozdje iz osrednjih Slovenskih gor in iz jutomerskega okraja, in sicer lepo sortirano namizno grozdje, ki naj bi se prodajalo po čim nižjih cenah. Kljub transportu in nizkim cenam, bi namreč vinogradniki dobili še vedno veliko več za grozdje, kakor morejo dobiti za vino, ki ga iz njega napravijo. Poleg tega pa je tudi zelo veliko vprašanje, če bodo mogli letos vino sploh prodati, ko bo pridelek, kakor kaže, zelo bogat in so po kleteh še velike zaloge starega, lanskega in predlanskega vina. Najbolje bi seveda bilo, da bi se kdo sam osmelil in postavil svoje grozdje poceni na trg, drugi bi mu gotovo sledili.

m Ceneno meso za revnejše sloje. Na stojnici za oporečno meso pri mestni klavnici se je prodajalo doslej le od časa do časa ceneno meso, in sicer navadno le 1 kg na osebo. Kakor doznavamo, pa namerava mestna občina v bodoče tako ceneno meso prodajati stalno. Vendar ga bodo smeli nakupovati samo revnejši uslužbenici in nameščenci ter ostali siromasnejši sloji. To namero bodo gotovo vsi iskreno pozdravili, ker bo mnogo doprinesla do omiljenja splošne bede.

m Kinematografi. Grajski kino predvaja danes zadnjič »Zasebno tajnico«, od sobote dalje pa film »Če huzar pleše...« Kino Union predvaja veliki film »Zemlja solnce« z Rihardom Tauberjem.

m Padec z avtomobila. Z vozečega tovornega avtomobila je padel v sredo v Koških 30-letni delavec Rudolf Vitez in se nevarno poškodoval na levi nogi. Prepeljali so ga v bolnico.

m Padec s kolesa. S kolesa je padel v sredo 27-letni kovaški mojster Ljudovik Jerič iz Sv. Križa nad Mariborom in si pri padcu zlomil levo ključnico. Zdravi se v tukašnji splošni bolnici.

m Tatvina denarja. Mariji Lovša, stanujoči v Jezdarski ulici 8, je v sredo zvečer med ogledovanjem neke izložbe na novem Glavnem trgu izmaknil neznanec iz otroškega vozička prazen nahrbtnik, v katerem je imela zaviti 130 Din. m Aretacije. V sredo so bili v Mariboru aretirani: Salamon Idzi radi prekoračenja državne meje brez potnega lista, Anton B. radi splošnega suma in razgrajanja, Anton D. radi tatvine in Marija K. radi suma prostitucije in spolnega okuženja.

Gelie

* Velika izguba denarja. Lastnik tekstilne tovarne »Melka«, g. Henrik Weinberger, stanujoči v Trubarjevi ulici št. 3, je izgubil 17. t. m. med 2. in 4. uro popoldne, na poti od doma do tovarne v Ipavčevi ulici, rjavo usnjato listnico z 2400 Din gotovine. Najditelj dobi 20 odstotkov nagrade in naj vrne listnico direktno lastniku ali pa jo naj odda na predstojništvu mestne policije.

* Najdbe in izgube. 19. t. m. je bila v mestu najdena nova vrv. Dobi se na predstojništvu mestne policije. — 17. t. m. je bila na poti iz Zavodne v mesto izgubljena denarnica iz modrega usnja z vsebino 733 Din. Najditelj naj jo odda na predstojništvu mestne policije.

* Mestni kino predvaja te dni zvočno opereto »Veličanstvo ljubezni«. Predstave se začnejo ob 20:30.

* Ponesrečeni Bertot umrl. 28-letni Anton Bertot, o katerem smo poročali, da so ga v soboto popoldan našli vsega razmesarjenega na progi Savinjske železnice in ki ga v celjski javni bolnici niso mogli identificirati, dokler se ni oglasila njegova mati iz Gorice pri Šoštanju, je v sredo popoldan podlegel svojim strašnim poškodbam.

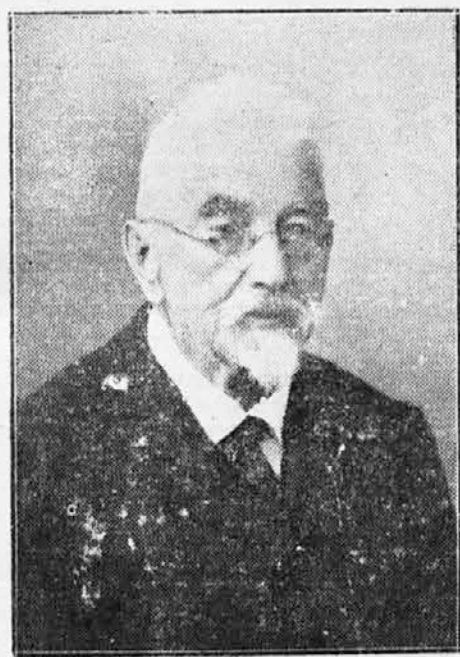
* Smrtna kosa. 20. t. m. je v javni bolnici umrla delavka Petek Neža, iz celjske okolice, stara 52 let.

* Cene mesu so se vendar znižale. V zadnjih dneh so začele mesne cene na celjskem trgu padati. Padec cen so povzročali močna konkurenca, množina blaga ter nizke cene živine. Volovsko meso, ki stane po mesnicah 14 do 16 Din, stane na trgu pri stojnicah 12, 14 in 15 Din, govedina se že dobi po 8 do 10 Din ter po 10 in 12 Din. Telatina stane 14 do 16 Din, svinjina pa od 16 do 22 Din.

* Tatvine koles. Po daljšem prestanku so »kolesarji« zopet začeli z delom. 19. t. m. je bilo eno kolo ukradeno izpred gostilne »Pri Škarpi« na Bregu, drugo pa zvečer iz veže Sokolskega doma v Gaberju. V obeh primerih sta bila lastnika kolesa v gostilni.

Pri ljudeh z nerednim delovanjem srca povzroči kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, če jo popijete vsak dan zjutraj na tešče, lagodno in milo iztreljenje črevesja. Zdravniki za srčne bolezni so prišli do rezultata, da učinkuje »Franz Josefova« voda tudi pri težkih oblikah srčne hibe sigurno in brez vsake ne-prilike. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Prof. Matej Vodusek †

In končno nas je zapustil tudi Nestor vseh slovenskih kulturnih delavcev — profesor Matej Vodusek. Lepa in vzgledna je bila življenjska pot pokojnega profesorja Voduseka in čeprav je vodila skozi marsikatero pomanjkanje in preganjanje ter marsikatero težavo, vendar ni bilo nikdar niti najmanjše sence na njej, kajti pok. Vodusek je imel tako plemenit in tako blagoroden značaj, na kakršnega se nalezljiva življenja le redko. Bilo ga je sama dobrota, ki nikdar ni nikomur storil nič žalega, ki je razumel vsako težavo, ki pa je kljub temu bil trd in neizprosno, kadar je šlo za njegove ideale. Pri tem je bil silno skromen, ki nikdar ni iskal ne slave in ne dobička, ki pa je znal tudi postaviti brez vsakih besedi čelga moža, če je bilo treba. In v tistih časih, ko je pričel delati pokojni prof. Vodusek, je bilo kar vedno treba postaviti čelga moža. Tista peščica narodne družbe, ki je bila takrat v Mariboru, Ljubljani in Gorici, in v kateri so bili Jurčič, Erjavc, dr. Strekelj in drugi ljubljanski politiki in kulturni delavci, v tej peščici so bili sami borci za narodno stvar, ter je vsak zavzemal svoje mesto. Vsi ti so bili slabo zapisani zgoraj in tudi pokojni profesor Vodusek je moral to občutiti. Ampak nihče se ni uklonil in vsi mi uživamo danes plodove tedanjih bojev.

Najlepši spomin pa si je pokojni Matej Vodusek ustvaril kot vzgojitelj naše mladine. Bil je naravnost idealen profesor, vedno oče svojim učencem, ki je imel vedno smisel za vse njih težave in ki je premmnogim tudi materialno pomagal, da so mogli dovršiti svoje študije. Dober učitelj ima tudi dobre učence, in resničnost tega izreka je dokazal pok. profesor Matej Vodusek v najlepši meri. Ni čuda, da so ga zato tudi vsi njegovi učenci ljubili in da so se ga vedno spominjali ob njegovih jubilejih in najsi jih je usoda zanesla tudi v daljino Ameriko. Prof. Matej Vodusek je imel ono dobroto, ki jo mora imeti vzgojitelj in ki je žal vedno bolj redka.

Do zadnjega je ohranil M. Vodusek to svojo dobroto in to je tem bolj občudovanja vredno, ker se ni izpolnila njegova edina želja, da bi se čisto posvetil matematiki in svoji ljubi astronomiji. Vse svoje proste ure je sicer posvetil njej in plod tega njegovega velikega študija je bila cela vrsta velikih razprav, ki so deloma izšle, ali velik del rokopisov je ostal, žal, neobjavljen, ker za take strogo znanstvene stvari iz višje matematike in astronomije ni bilo med Slovenci dovolj zanimanja. A če bi bila usoda pok. Mateju Voduseku naklonjena, da bi mogel delati na kakšni veliki zvezdarni in da bi se mogel čisto posvetiti znanstvenemu delu, tedaj bi se šele mogli čisto razviti njegovi sijajni talenti. Materialna skrb pa je ta polet onemogočila. Mesto tega pa se je zadovoljil prof. Vodusek tudi s tem, da je četrt stoletja vzorno upravljal ljubljansko meteorološko postajo.

Kot človek, kot slovenski kulturni delavec, kot vzgojitelj in kot zaveden narodnjak si je pok. profesor Vodusek ustvaril nepozaben spomin, a tudi hvaležnost svojega naroda.

Vetna slava zato njegovemu spominu!

*

Pokojni profesor Matej Vodusek je bil rojen dne 10. februarja l. 1839, kot sin revnega zidarja v Ptujski gori. Že v ljudski šoli je bil najboljši učenec in njegov tedanji župnik mu je preskrbel brezplačno mesto v deškem semenišču Augustineum v Gracju, kjer je ostal do dovršitve gimnazije l. 1859. V semenišču je vladal čisto nemški duh, toda pokojni Matej Vodusek je tudi v tem nemškem ozračju ostal zvest svojemu narodu. Dva razreda pred njim je bil ranjki kardinal Missia. Posebno veselje je imel Matej Vodusek za matematiko in astronomijo. Ker pa je bilo za to stroko le malo praznih mest, je študiral klasično filologijo in slovenščino. Kakor vsi naši veliki ljudje, se je tudi pokojni Vodusek moral preživljati z inštrukcijami. L. 1865. je dovršil svoje univerzitetne študije in nastopil svojo prvo službo kot suplent v Mariboru, kjer je bil do l. 1869. Nato je bil premeščen v Kranj, kjer se je l. 1870 poročil s svojo zvesto družico Albino, iz ugledne rodbine Pleiweisovih v Kranju, s katero je živel ves čas v izredno srečnem in harmoničnem

zakonu Z njo je imel šest otrok, Marijo, Heleno in Pavlo, poročeno z dr. Viktorjem Murnikom, ter tri sinove odvetnike dr. Zigo (ki je že umrl), dr. Konrada in dr. Božidarja. Srečen slovenski narod, če bi bilo vsakemu dano, da bi

tako vzgojil svojo rodbino, kakor pok. Matej Vodusek! Iz Kranja je prišel v Gorico, l. 1877 pa v Ljubljano, kjer je poučeval do l. 1919, ko je stopil v pokoj in doživel visoko starost 93 let, skoraj do zadnjega še čisto vedrega duha.

Udeleženci »Zadružno knjižnovodskega tečaja«.

Ki se je vršil od 3. do 14. avgusta t. l. na drž. moškem učiteljskem v Ljubljani. Sprejati sede od leve proti desni predavatelji gg.: Smodiš (tajnik Zveze slov. zadrug), Trček (ravnatelj ZSZ), Škulj (kot zastopnik kraljevske banske uprave), Grum (vodja tečaja) in Rožet (revizor ZSZ).

Grozna nesreča s samokresom

Sestrico po nesreči ustrelil, fantku pa se je omračil um

V ponedeljek popoldan se je odigrala v Vrzdencu strašna nesreča, ki je zahtevala življenje mlade deklice, malo starejšemu njenemu bratu pa se je omračil um.

Ker ima kmetstvo ljudstvo ravno v tem času na polju največ dela, se stariši na kmetih čisto odločijo pustiti otroke doma, da jim pri delu ne delajo napotja. Tudi Polončnikovi, p. d. Strbanovi iz Podgorice pri Vrzdencu so odšli v ponedeljek popoldan na delo, otroka — 9-letnega dečka in 3-letno deklico — so pa pustili doma. Igrala sta se v gornji sobi in bratec je kmalu na nepojasnjen način prišel do starega zarjavelega samokresa. Nič hudega sluteč je nameril na svojo sestrico in pritisnil na petelina. Na nesrečo je bil samokres nabit, nenadoma je odjeknilo po sobi in ubogo dekletce je kriknilo in omahnilo. Projektil jo je zadel na levi strani spodnje čeljusti in izstopil v gornjem

delu vratu pri levem ušesu. Ves obupan vsled strašnega dejanja ji je brat hotel pomagati in jo je napol nesel in napol vlekel v spodnji prostor v hišo. Iz velike rane je kri curkoma lila in na tleh je bilo kmalu vse krvavo. Nenadoma je pa stopila v sobo mati, ki je, videč svojo hčerko ležati na tleh v mlaki krvi, takoj omedlela. Na fantovo vpitje so prihiteli sosed, ki so pomagale ene materi, druge hčerki. Ves ta čas je bilo dekletce še pri življenju, toda vsled izkrvavitve je po par minutah izdihnilo na rokah jokajočih žen. Nesrečna mati se je kmalu zavedla in venomer jokala. Dečka, ki je povzročil vso nesrečo, je ves ta prizor tako pretresel, da je začel dobesedno noreti. Omračil se mu je um ob pogledu na vso krvavo mrtvo sestrico. Ubogo malo deklico so v sredo ob veliki udeležbi ljudstva pokopali, dečku se pa stanje počasi boljša.

Nočni pokolj na Gorenjih Jelenjih pri Polšniku

Poboj zaradi dekleta — Težko ranjeni rudar

Polšnik, 19. avgusta 1931. Ni še končano sodno postopanje o zadnjem pretepu in pokolju na Polšniku, kjer jo je pošteno skupil Anton Nograšek, posestnikov sin iz Polšnika, so si že zopet preobestni in nikoli ugnani fantje skočili v lase. To pot so si pa izbrali bolj ugoden prostor, to je Gornje Jelenje, vas med Polšnikom in Dolami, kjer so bili bolj brez skrbi pred orožniki. Pred par dnevi je prišel v Gor. Jelenje k svoji izvoljenki neki rudar iz Trbovelj. Pri njej se je zadržal pozno v noč. Ko sta oba v sobi glasno govorila, je prišel mimo okna Sluga Alojz, posestnikov sin, in pozval dekletce, naj pokaže, kdo je notri? Nato se je oglašil rudar in odšel pri zadnjih vratih na prosto. Prišedši do vaške kapelice, ga nenadoma napade tolpa objestnih vaških fantov, ki so ga začeli pretepavati z bikovko. Nato je pristopil še Alojz Sluga, ki je zadal že pobitemu rudarju 4 vbodljaje z nožem. Rudar je ostal na tleh ves v krvi, nakar so ga vaščani

spravili po koncu in mu nudili prvo pomoč in ga drugi dan odvedli k zdravniku dr. Jensterletu v Trbovlje. Podivjane pretepače in napadce pa iščejo orožniki. Kakor se vidi, da naši fantje na deželi še dolgo ne bodo odrekli divjaškemu pretepavanju.

Smrtna kosa. Te dni je umrla v častiti starosti 80 let mati prejšnjega obč. tajnika g. Janka Habeta, gospa Marija Habe. N. v m. p. Ostalim naše sožalje.

Kum. 23. t. m. v nedeljo gremo vsi na sosednji Kum. Vožnja polovična, od nas pa je le dobro uro in pol hoda. Ta dan je na Kumu vsakoletno žegnanje in letos bode pa še treznostni tabor. Obljubljenih je več govornikov iz raznih krajev Dravske in Savske banovine.

Agitirajte za »Jugoslovana«. Naj ga ima vsaka gostilna in sploh vsaka hiša. Mesečna naročnina le 20 Din.

Ptuj

Vlom. V gostilno Hanzelič v Podgorcih pri Veliki Nedelji so te dni vlomili neznani tatovi in odnesli večjo količino jedil, cigaret in tobaka. Doselej jih še niso izsledili.

Kinematografi. Ptujski kino, ki je tri mesece počival, je prišel te dni spet prirejati predstave. Kino v Ormožu pa preurejujejo v zvočni kino. Prva zvočna predstava bo že septembra.

Preureditev bančnih prostorov. Tukajšnja podružnica Ljubljanske kreditne banke je pričela preurejati na najmodernejši način svoje poslovne prostore na Florjanskem trgu. Za časa preurejanja bo banka poslovala v I. nadstropju iste hiše.

Z živinskega sejma. Mesečni živinski sejem dne 18. t. m. je bil zelo dobro obiskan. Nad 800 goveje živine in 200 konj je bilo na sejmšču. Kupčija je bila zelo živahna. Cene so se dvignile, in sicer so se prodajali volji po 6 Din za kg, krave pa po 4 Din, torej po 2 Din dražje kakor na zadnjem sejmu. Kupčija s konji pa je bila le neznatna. Konji so bili po večini iz Hrvaške, Pa tudi na svinjskem sejmu v sredo so bile cene nekoliko večje.

Nesrečna smrt kmetkega mladeniča. Konj je brenil Stefana Kocjana, 20-letnega posestniškega sina iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju, dne 14. t. m. v trebuh tako hudo, da je obležal nezavesten na tleh. Obdržali so ga prvotno v domači oskrbi in ga šele, ko se je njegovo stanje poslabšalo, dne 17. t. m. prepeljali v bolnico. Toda bilo je že prepozno in fant je v sredo podlegel težkim poškodbam. Včeraj so njegovo truplo odpeljali nazaj k Sv. Lovrencu, kjer ga bodo danes pokopali.

Nova stavba. Zgradba novega poslopja Kmetске posojilnice in hranilnice v Miklošičevi naglo napreduje. Dogradili so že prvo nadstropje in vse kče, da bo poslopje do konca septembra že pod streho. Že sedaj je opaziti, da ba stavba eno izmed najlepših poslopij v Ptuj.

Ljutomer

Ljutomer. Na meščanski šoli v Ljutomeru bodo ponavljalni izpiti dne 31. t. m. ob 8. uri. Isti dan ob 9. uri vpisovanje vseh nevpisanih učencev in učenk. Sprejmejo se še učenci, posebno pa učence za 1. razred. Šolska sv. maša bo 3. sept. ob 8. uri. Pričetek pouka dne 5. sept.

Škocijan

Grozje zori. V vinogradih je praznično razpoloženje, trle so polne grozjda, ki letos nenavadno hitro dozoreva. Kakor kaže sedaj, bo letošnje leto obdarjeno s tako obilnim in izvrstnim pridelkom, kakor že dolga leta ne. Naši vinogradniški posestniki so radi lepo obetajočih vinogradov bolj veseli, ker trdno upajo, da se bo vino prodalo za lepšo ceno, kot pa je sedaj. Nekaj posestnik iz naših goric je prodal 150 hl lanskega vina za smešno ceno liter vina po 1 dinar. Ko ga je neki sosed vprašal, kako da je oddal vino tako poceni, je junaško odgovoril: »15.000 dinarjev je pa le, kje jih pa v sedanjem težavnem stanju dobiš. Sedaj se naši vinogradniški posestniki boje le še toče; zadnja toča je namreč po okolici Kostanjevice tako zelo vse potokla, da ne bodo imeli nekateri posestniki nikakega vinskega pridelka, do čim toče pri nas sploh ni bilo.

Stavbno gibanje. Prefekti teden je posestnica v Grmovljah Terezija Duh prenovila in povišala svojo hišo; vrnila se je namreč iz Belgije in s pomočjo svojega moža, ki dela še v rudokopu v Belgiji, poplačala svoje dolgeve in hišo prenovila. Ljudje si pač pomagajo v težki denarni stiski z izseljevanjem in delom v rudnikih, kar pa se jim je sedaj že zabranilo. V Škocijanu je posestnica Ana Širk podrla na svoji hiši staro ograjo in postavila novo pokrito s cementno opeko, kar dela našemu okraju prijaznejše lice. Tudi na gospodarskih poslopijih podirajo številni delavci pod vodstvom tesarskega mojstra Antona Ruparja stara ograjda in v kratkem bodo postavili nova. Sploh posestnica ga. Širk vse prenavlja. Posestnik in trgovec g. Ivan Globevnik prenavlja zunanost vseh gospodarskih poslopij. Pred kratkim je svoje gostilniške lokale popolnoma prenovil, tako da ima sedaj najlepše urejeno gostilno daleč na okoli. Škocijan dobiva polagoma prijetnejšo zunanost in tudi nekaj tujecev je pri nas iz Dunaja in iz Budimpešte; vsi so pri svojih sorodnikih.

Radio

Ljubljana, petek, 21. avgusta. 12.15 Plošče (Uvertura, operni zbori). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.30 Salonski kvintet. 19.30 Gospodinska ura, gđe. Cilka Krekova. 20.00 Plošče. 20.30 Prenos iz Beograda. 22.30 Čas, dnevne vesti, napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, sobota, 22. avgusta. 12.15 Plošče (mešan program). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče. 18.30 Salonski kvintet. 19.30 Šahovska ura. 20.00 Kompozicijski večer g. J. Breznika. 20.45 Samospevi g. Antunije Skvarča. 21.15 Harmonika solo, g. Slanko. 22.00 Čas, dnevne vesti. 22.15 Salonski kvintet. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Beograd, petek, 21. avgusta. 11.35 Plošče. 12.45 Radio orkester. 13.30 Dnevne vesti. 19.00 Koncert radio orkestra. 20.00 Predavanje. 20.00 »Mesečna noč v Dalmaciji« — opereta. Gostuje dunajski operetni ansambel. 22.30 Dnevna in sportska poročila; sledi reproducirana glasba.

Beograd, sobota, 22. avgusta. 11.35 Plošče. 12.35 Narodne melodije. 13.30 Dnevne novice. 19.00 Plošče. 19.50 Vijoliški koncert. 21.00 Vokalni koncert. 21.30 Dnevne vesti. 21.50 Večerni koncert Radio ork. 22.40 Ciganska godba.

Zagreb, petek, 21. avgusta. 12.20 Kuhinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 20.30 Koncertni večer (iz Beograda) 22.30 Novice.

Zagreb, sobota, 22. avgusta. 12.20 Kuhinja. 12.30 Plošče. 13.30 Novice. 20.30 Kabaretni večer. 22.10 Plesna glasba Radio orkestra.

Praga, petek, 21. avgusta. 11.30 Plošče. 12.30 Moravska Ostrava. 14.30 Radio orkester. 19.05 Turizem. 19.30 Bratislava. 20.00 Dunaj. 22.15 Bratislava.

Praga, sobota, 22. avgusta. 11.30 Plošče. 12.30 Bratislava. 14.00 Plošče. 14.30 Moravska Ostrava. 17.00 Plošče. 19.05 Poljudni koncert. 21.00 Koncert vojaške godbe. 22.20 Moravska Ostrava.

V neizmerni žalosti naznanjamo pretužno vest, da nam je neizprosna usoda odtrgala iz naše srede našega blagega, srčno dobrega, nad vse ljubljene papana in zlatega starega papana, gospoda

Aleksandra Hudovernika

notarja, predsednika Notarske zbornice, častnega člana društva »Pravnik«, predsednika družbe sv. Cirila in Metoda, imejtelja reda Sv. Save III. klase i. t. d.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 21. avgusta 1931, ob 4. uri pop. od doma žalosti, Erjavčeva cesta št. 24, na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi truplo v rodbinski grobnici k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 20. avgusta 1931.

Zora in Matko Janežič
Saši in bratec

Več lepšega grozdja na trg!

(Konec.)

Med prvimi dopisi o predmetu, ki so mi došli, je pismo g. Roberta Košarja, velevarnika v Sv. Boljenku pri Središču. Iz tega pisma od 23. julija naj navedem samo najznačilnejša mesta v izveščku: »Z velikim zanimanjem sem čital Tvoj aktualni članek v »Jugoslovanu« glede prodaje grozdja. Podpišem ga z obema rokama. Mi vinogradniki ne moremo prodati vina, najlepše grozdje gre pod prešo, ljubitelji grozdja pa morajo slabo grozdje drago plačevati. Da pomorem sebi in drugim, sem sklenil, oprijete se Tvoje ideje ter začeti s podrobno razprodajo lepega namiznega grozdja v običajnih zabojčkih ali gajbica po kar mogoče zmernej enotni ceni. Ker sem govoril tudi s sosedi, ki bi bili voljni prav tako sodelovati pri tej akciji z namiznim grozdom, ne bi primanjkovalo dobrega blaga niti za večji razmah prodaje, če nas Bog obvaruje toče. Začetne težave so seveda velike. Pa začeti je treba. Morda bo lažje šlo čez leta. Riskiral bom. Da bom razpošiljal le prvovrstno grozdje in pravilno pakovano, za to jamčim. Naročila sprejemam že vnaprej radi lažje in točnejše izvršitve.« Itd. G. Košar zgovarja grozdno akcijo tudi v »Slovenecu« od 14. avgusta.

Odllični redni dunajski dopisnik »Jugoslovana«, g. Andrej Gabrček, je pobudo kaj simpatično pozdravil na tem mestu v svojem gospodarskem prispevku »Nova nevarnost za naš letošnji izvoz« dne 26. julija, dne 15. avgusta pa nam prav nazorno pripoveduje v članku »Letošnja katastrofa z našim izvozom sadja« o trgovanju z jugoslovanskim grozdom na Dunaju. »To ni bila njegova prva, pa tudi — trdno upamo — ne zadnja odkritosrčna beseda o tem vprašanju. Gabrčekova beseda i v drugih stvarih je vselej tehtna in bi se morala vobče mnogo bolj upoštevati.

28. julija sem bil v št. Ilju v Slov. goricah. Splošno znani in spoštovani g. Franjo Thaler je med razgovorom vzkliknil: »Polovica Maribora me pozna. Nabrai bom najlepšega grozdja in ga bom sam popeljal tja ter sam prodal po 3 Din.« Itd.

Slične izjave mi dohajajo i od drugod. Ljudje bi radi pomagali sebi in drugim. To bo šlo, ko bodo vzeli svojo usodo v svojo roko. Treba pa je kašipota. Ugledni strokovnjak g. Fran Kafol zagovarja »grozdno akcijo« z drugimi možnostmi uporabe goriškega pridelka, med drugim v »Jutru« od 2., 9. in 15. avgusta. Zelo umestni bi bili krajši učni tečaj za pakovanje itd. Tehnična stran ni težavna, važna pa je dobra organizacija akcije v vseh pravcih, zlasti za pametno zblizanje produkcije in konsuma.

Ze pred davnimi leti je naš nepozabni Belle razpošiljal grozdje v poštnih zabojčkih celo v inozemstvo, n. pr. v Bavarsko. Tudi meni ga je pošiljal v Nemčijo (Rheingau). Mogel sem se že takrat prepričati o praktičnosti »zabojčka« pri prodaji grozdja neposredno konsumentu. Lesna industrija skoroda popolnoma počiva in bi bila hvaležna za naročila na take normalne zabojčke. Ima vse pripomočke za to. Dobroglasna veletvrdka Viktor Glaser v Rušah je že pričela z izdelavo — kakor čujem — dveh tipov normalnega zabojčka za grozdje. Odlučili se bomo za boljšega itd. Škoda le, da so poštna pošiljke mnogo predrage. Poštna tarifa za namizno grozdje bi se morala znižati najmanj za polovico.

Kjer je volja, tam je uspeh. Ne dvomim prav nič, da bo grozdna akcija že letos vsaj v manjšem obsegu uspela, ker je zanimanja in razumevanja zanjo vendar že precej povsod. Ne sme več veljati izrek o nedosežnih dobrotah: »Grozdje je prekislilo«. Ta dobra nada in omenjeni ugodni odmevi nas naj bodre in utrjujejo v boju z začetnimi, porodnimi težavami. Pri dobri, poštni volji, vzajemnem potrpljenju in smotreni vztrajnosti si bomo priborili in ohranili vsaj domači grozdni trg, ko so tujega že davno zavzeli spretnejši in velikopoteznejši sosedi naše države.

Kdor pomaga malemu, gospodarsko šibkemu človeku, tisti izpolnjuje eno izmed največjih svojih dolžnosti do naroda in domovine.

Andrej Zmavc.

Borzna poročila

dne 20. avgusta 1931.

Devizna tržišča

Ljubljana, 20. avgusta. Amsterdam 2285:65 do 2292:49, Bruselj 789:40—791:76, Curih 1102:05 do 1105:35, Dunaj 796:77—799:17, London 275:23 do 276:05, Newyork 5654:84—5671:84, Pariz 222:03 do 222:69, Praga 167:84—168:34, Trst 296:44 do 297:34.

Zagreb, 20. avgusta. Amsterdam 2285:86 do 2292:49, Dunaj 796:77—799:17, Bruselj 789:70 do 791:76, London 275:25—276:05, Milan 296:44 do 297:34, Newyork kabel 5665:84—5682:84, Newyork ček 5654:84—5671:84, Pariz 222:03—222:69, Praga 167:84—168:34, Curih 1102:05—1105:35.

Beograd, 20. avgusta. Amsterdam 2285:86 do 2292:49, Dunaj 789:40—791:76, Curih 1102:09 do 1105:35, Dunaj 796:37—799:17, London 275:23 do 276:05, Milan 296:44—297:34, Newyork 5654:84 do 5671:84, Pariz 222:03—222:69, Praga 167:84

do 168:34.

Dunaj, 20. avgusta. Amsterdam 287:10, Atene 9:2136, Beograd 12:5775, Bruselj 99:15, Bukarešta 4:23, London 34:5725, Madrid 64:25, Milan 37:2450, Newyork 711:20, Pariz 27:89, Praga 21:07, Sofija 5:1530, Stockholm 190:30, Kopenhagen 190:10, Varšava 79:57, Curih 138:40.

Curih, 20. avgusta. Beograd 9:0550, Pariz 20:15, London 24:8750, Newyork 514:12, Bruselj 71:60, Milan 26:90, Madrid 45:4575, Amsterdam 207:35, Dumaj 72:25, Stockholm 137:60, Oslo 137:55, Kopenhagen 137:50, Sofija 3:7250, Praga 15:23, Varšava 57:60, Budimpešta 90:0250.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 20. avgusta. Državni papirji: 7% inv. pos. 75 bl., vojna škoda ar. 329—333 (330), kasa 329—333 (333), december 336—339 (338), 4% agr. obv. —, 7% Bler. 68:50—69 (69), 8% Bler. 78:50—79:50 (78, 79:50), 7% pos. hip. b. kasa 72—75, Begluške 59:75 bl. Banke: Hrvatska banka 50 d., Prašedion 957:50—965, Jugoslov. Union 150—155, Jugo 67—68, Ljubli.

kred. 120 d. Mednarodna 68 d., Narodna 5700 d. Srbska 190—191, Industrije: Sečeran Osijek 216 do 220, Trboveljska 225—235, Vevče 120—122, Nar. šum. 25 d., Guttin. 115 d., Danica 65 d., Drava 212:50—220, osj. liv. 210 d., Brod. vag. 50 bl., Isis 41 bl., Dubrovačka 300 d., Jad. pl. 480 bl.

Dunaj, 20. avgusta. Bankverein 14, Dunav-Sava-Adria 11:51, Prioritele 90, Trbovlje 27:10.

Notacije naših državnih papirjev v inozemstvu

London, 20. avgusta. 7% Blaire 65—66:75.

Newyork, 20. avgusta. 8% Blaire 73—75, 7% Blaire 65—66:50, 7% pos. Drž. hip. b. 66:25

Zitna tržišča

Tendenca na ljubljanskem tržišču za koruzo neenakomerna, brez prometa.

Novi Sad, 20. avgusta. Vse neizpremenjeno. Promet: pšenica 9 vagonov, oves 2 vagona, koruza 10 in pol vagona, moka 8 vagonov, fižol 7 vagonov, otrobi 3 vagona. Tendencia neizpremenjena.

Ljubljansko lesno tržišče

Tendencia slaba, brez prometa.

Sport

Prvenstvo Jugoslavije v lawn tenisu

Od 27. do 31. t. m. se bo vršil v Beogradu mednarodni tenis turnir za prvenstvo Jugoslavije. Turnir se bo vršil v naslednjih točkah:

1. Gospodje posamezno (mednarodno prvenstvo) za pokal Nj. Vel. kralja Aleksandra.
2. Dame posamezno (mednarodno) za pokal Nj. Vel. kraljice Marije.
3. Gospodje v dvojce (mednarodno).
4. Dame in gospodje mešano (mednarodno).
5. Gospodje posamezno (samo za jugoslovanske igrače).
6. Prvenstvo juniorjev — posamezno.

Prijave se sprejemajo do 25. t. m. do 18. ure na naslov Viktor Ramer, Beograd, poštini predal 211 Francoserb.

Turnirskemu odboru predseduje minister g. dr. Kosta Kumanudi. Častni odbor tvori jo vsi poslaniki tujih držav na našem dvoru.

Ilirija : Primorje

Na igrišču Primorja na Dunajski cesti se v nedeljo zaključuje letošnje ligo tekmovanje obeh naših predstavnikov. Pravzaprav je ta solucija v danem položaju nadvse posrečena, ker je povsem logična. V vseh dosedanjih tekmah sta oba kluba po mnogih prijetnih in neprijetnih peripetijah, slednjih je bilo na žalost več kot prvih, rešila vsak po štiri točke. In tako čepita v složni harmoniji na koncu tablice, edino količek golov ju loči.

Zato bo nedeljska tekma za oba tekmece v enaki meri važna. Gre za to, kdo bo ostal na zadnjem mestu, kdo se bo povzpela na predzadnje. Višje za enkrat ne morejo segati naše domače ambicije.

Vse v vsem, Zagreb in Split muči, zlasti Zagreb, vprašanje, kako se bo končno izobličil vrh tabele, nas drži v neizvestnosti — konec. Majhna — kdor hoče, lahko reče velika — razlika v vzrokih, in vendar enake posledice: mučna neizvestnost! Ena sama nedelja še, in vse bo jasno, vsak bo imel svoje mesto, po svojem znanju in po — sreči.

V Ljubljani pa se gremo v nedeljo: Ilirija in Primorje!

Drobne vesti

Taris, znani francoski plavalni fenomen, se še ni opomogel od prestale bolezni in je vprašanje, če bo startal na prvenstvu Evrope.

Körnig je premagal Jonatha na meetingu v Hamburgu v teku na 100 m v 10'4, kar je enako svetovnemu rekordu. Jonath je rabil 10'5.

56'08 metrov je vrgel kladivo Irec O'Callaghan in je glasom tega rezultata favorit za olimpijado v metu kladiva.

Svetovni rekord v krogli je postavila Nemka gdč. Heubléin s 13'70 m. Štiri njeni meti so bili boljši od starega rekorda (13'16 m).

Razširjajte Jugoslovana!

Zahvala

Nezmožni zahvaliti se vsakemu posebej za neštivilne dokaze sočutja povodom nenadomestljive izgube naše iskreno ljubljene soproge, matere in hčere, gospe

Zore Luckmann

roj. pl. Gorup-Slavinjski

se tem potom vsem dragim sorodnikom, prijateljem in znancem najpristranejših zahvaljujemo.

Posebno se zahvaljujemo civilnim oblastem in žandarmerijski postaji v Podpeči za izkazano pomoč in naklonjenost pri prevozu, Slovenskemu lovskemu društvu za častno zastopstvo pri pogrebu, lovcem in domačinom iz Podpeči, Jezera, Tomišelj in Mojstrane za preobilne dokaze sočustvovanja, kakor tudi vsem darovalcem prekrasnih vencev in vsem, ki so našo predrago spremili na njeni zadnji poti.

V naši neizmerni boli nam je v veliko tolažbo zavest, da je naša nepozabna pokojnica uživala toliko splošnih simpatij in ljubavi.

Vsem in vsakomur posebej naša najiskrenejša zahvala.

Globoko žalujoči ostali.

DRUŠTVO „PRAVNIK“ V LJUBLJANI naznanja žalostno vest, da je njega častni član in zaslužni odbornik, gospod

ALEKSANDER HUDOVERNIK

notar v Ljubljani, predsednik Notarske zbornice itd.

danes dne 20. avgusta t. l. preminul.

Pokojnika ohranimo v najlepšem in častnem spominu.

LJUBLJANA, dne 20. avgusta 1931.

1860

Stev. 6499/31.

1859

Razglas.

Zupanstvo Trbovlje razglasa, da bo vsled gradnje vodovoda v Hrastniku od 22. avgusta t. l. dalje do preklica promet na banovinski cesti II. reda Trbovlje—Židani most v predelu od Sv. Marka do Hrastnika zaprt.

Otvoritev se bo pravočasno objavila.

Zupanstvo Trbovlje, dne 19. avgusta 1931.

Gramofonske plošče po 3 Din

izposojuje „SLAGER“, izposojevalnica gramofonskih plošč in gramofonov.

Ljubljana, Vegova ulica 2 1501

Kolesa 1422
po Din 1200.—

„CENTRA“
Ljubljana
Masarykova cesta

Sobo

s strogo posebnim vzhodom, zračno, v centru mesta, oddam takoj. Več v upravi. 1862

Nogavice, roka-vice, volna in bombaž

najceneje in v veliki izbiri pri
KARL PRELOG
Ljubljana, Židovska
ulica in Stari trg.

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

V. No. 3376/25. 2302—3—2

Razglas o licitaciji.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razpisuje za gradnjo novega mostu preko Krke v Žužemberku II. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 5. septembra 1931. ob enajstih dop. v sobi št. 17 tehničnega oddelka v Ljubljani. Pojasnila in ponudbeni pripomočki se proti plačilu napravni stroškov dobivajo med uradnimi urami pri odseku tehničnega oddelka.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotki (tudi z besedami) na vsote odobrenega proračuna, ki znaša 322.671.55 dinarjev.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski tehničnega oddelka.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine
v Ljubljani, dne 14. avgusta 1931.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Preds. 806—5/31—2. 2319

Oglas

Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo dr. Gozanija Leona, advokata v Mariboru, za tolmača za nemški jezik pri okrožnem sodišču v Mariboru.

Predsedništvo višjega deželnega sodišča v Ljubljani, dne 5. avgusta 1931.

*

A 28/31—29. 2325—3—1 Oklic, s katerim se sklicujejo sodišču neznani dediči.

Grossmann Ana, posestnica v Kobilšaku štev. 36, občina Radenci, srez Ljutomer je umrla dne 11. januarja 1931 in ni zapustila nobenega sporočila poslednje volje.

Je li kaj dedičev, sodišču ni znano.

Gosp. Zamuda Franceta posestnika v Žrnovi, občina Radenci postavi sodišče za skrbnika zapuščine.

Kdor boče zahtevati zapuščino za se, mora to v enem letu od danes naprej javiti sodišču in izkazati svojo dedinsko pravico.

Po preteku tega roka se bo zapuščina, v kolikor so zahteve izkazane, izročila, v kolikor se to ni zgodilo, se bo državi v prid zasegla.

Okrajno sodišče v Gornji Radgoni, odd. I., dne 18. avgusta 1931.

Konkurzni razglasi

S 13/31—61. 2326

Določitev novega naroka 871. za prisilno poravnavo.

Prezadolženec Lenard Josip, trgovec v Ljubljani.

Za razpravljanje in sklepanje o prisilni poravnavi, ki jo predlaga prezadolženec, se določa narok na dan 19. septembra 1931. ob osmih dopol. pri tem sodišču, soba št. 140.

Prezadolženec mora priti k naroku osebno. Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 13. avgusta 1931.

*

S 2/31—44. 2324

Potrditev prisilne poravnave v konkurzu.

Konkurzna zadeva: Krick Franc, trgovec v Celju.

Potrdjuje se poravnava, sklenjena dne 30. julija 1931 med stečajnikom in njegovimi upniki za 20% njihovih terjatev, katera kvota je plačljiva 30 dni po pravomočnosti potrditve poravnave.

K tej poravnavi so pristopili kot poroki: Anton Mislej, trgovec v Celju; Miloš Pšeničnik, trgovec v Celju; Karol Pajk, tovarnar v Celju; Adolf Putan, trgovec v Celju.

Za slučaj nepravčasne plačila mora dolжник plačati terjatve III. razreda v celoti, vendar poroki ne jamčijo za to.

Okrajno kot konkurzno sodišče v Celju, odd. I., dne 7. avgusta 1931.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Štev. 8317/II. 2331

Razpis.

Direkcija drž. rudnika Velenje, razpisuje za na dan 31. avgusta 1931 ob enajstih dop. nabavo

izvedbe železnega odra.

Načrti in pogoji so na razpolago pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje,
dne 19. avgusta 1931.

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje 15. avgusta 1931.

Aktiva.

Dinarjev

Metalna podloga	2.091.505.634*01	(—17.499.532*12)
Devize, ki niso v podlogi	116.406.364*55	(+ 574.359*39)
Kovani novci v niklu	29.468.677*53	(+ 106.056*37)
Demonetizirano srebro	33.907.917*55	
Posojila	1.657.023.657*63	(—33.488.253*31)
Vrednostni papirji	27.420.000*—	
Prejšnji pred-ujmi državi	1.824.329.280*46	(— 1.864*70)
Začasni pred-ujmi gl. drž. blagajni	400.000.000*—	
Vrednosti rezervn. fonda	90.649.242*51	
Vrednosti ostalih fondov	4.180.817*73	
Nepr. vine	140.086.130*52	(+ 548.652*13)
Raz. va	34.300.028*95	(+ 48.692*10)
	6.449.277.751*44	

Pasiva.

Kapital	180.000.000*—	
Rezervnifond	97.773.080*38	(+ 75*—)
Ostali fond	4.181.464*90	
Novčani v ob- toku	5.011.355.955*—	(—57.651.295*—)
Oveze na pokaz	560.546.941*60	(—123.004.985*74)
Obveze z rokom	531.749.934*10	(—129.448.000*—)
Razna pasiva	63.670.375*46	(+ 1.496.315*60)
	6.449.277.751*44	

Obtok in obveze	5.571.902.896*60	
Celotno kritje	37*53%	
Kritje v zlatu	27*71%	

Obrestna mera:

po eskomptu	7½%
po lombardu	9%

Razne objave

2332

Vabilo

na X. redni občni zbor

ki ga bo imela

Tovarna klobukov »Šešir« d. d. v Škofji Loki dne 10. septembra 1931 ob 15. uri v sejni dvorani Zadrúžne gospodarske banke d. d. v Ljubljani

s sledečim

dnevni redom:

1. Poročilo o poslovanju v letu 1930, predložitev bilance, kakor tudi računa izgube

in dobička z dne 31. decembra 1930 in tozadevni predlogi upravnega sveta.

2. Poročilo nadzorstvenega sveta in podelitev absolutorija upravnemu svetu.
3. Sklepanje o znižanju delniške glavnice od Din 2.500.000*— na Din 500.000*—.
4. Sprememba § 7 družbenih pravil v zvezi z znižanjem delniške glavnice.
5. Dopolnitev upravnega sveta.
6. Volitev nadzorstvenega sveta.
7. Slučajnosti.

Občnega zbora se smejo udeležiti oni delničarji, ki so položili pri blagajni Zadrúžne gospodarske banke d. d. v Ljubljani ali Ljubljanske kreditne banke d. d. v Ljubljani, tri dni pred zborovanjem vsaj deset delnic z nezapadlimi kuponi vred. Na občnem zboru daje vsakih deset delnic po en glas.

V Ljubljani, dne 19. avgusta 1931.

Upravni svet.

*

2322—2—1

Razpis.

Pri Občinski hranilnici v Marenbergu se razpisuje mesto praktikanta z nastopom dne 1. oktobra. Predpogoj strokovna predizobrazba. Prošnje s zahtevki je vložiti do 15. septembra 1931.

Upravni odbor.

*

Razpis.

Društvo za zgradbo »Sokolskega doma« v Šiški razpisuje oddajo profesionalistovskih del za Sokolski dom v Šiški. Ponudbe do 31. avgusta 1931.

Vsi potrebni podatki so na razpolago pri bratu Hočevanju, lekarnarju v Šiški (Ljubljana VII).

Društvo za zgradbo Sokolskega doma v Šiški.

*

2318

Objava.

Izgubil sem izpričevalo VII.a razreda II. drž. realne gimnazije v Ljubljani za leto 1929/30, VIII.a razreda istega zavoda iz leta 1929/30 in maturitetno izpričevalo iz leta 1929/30 na ime: Praprotnik Franc rod. iz Dola pri Borovnici.

Proglasam jih za neveljavna.

Praprotnik Franc, s. r.

*

2320

Objava.

Izgubil sem kurjaško izpričevalo, izdano od inspekcije parnih kotlov v Ljubljani dne 13. avgusta 1927, na ime: Lužnik Ivan, rod. iz Starega trga pri Slovenjgradcu.

Proglasam ga za neveljavna.

Lužnik Ivan, s. r.

Naš dobri oče

Vodušek Matej

gimnazijski profesor v pokoju

je prejemši svetotajstva umirajočih danes v 93. letu umrl.

Pogreb se izvrši v soboto, dne 22. avgusta 1931 ob pol 6. uri popoldne iz hiše Vegova ulica 6.

Blag mu spomin.

V Ljubljani, dne 20. avgusta 1931.

Božidar in Konrad, sinova

Pavla por. Murnik, Helena in Marija, hčere

Dr. Murnik Viktor, zet

Jerica roj. Schweglova, sinaha

VODSTVO DRUŽBE SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI
sporoča žalostno vest, da je danes preminul njen prezaslužni predsednik, gospod

ALEKSANDER HUDOVERNIK

notar v Ljubljani.

Pokojnik je bil član družbenega vodstva nad 25 let in mu je zadnjih šest let predsedoval. Njegove zasluge za Družbo in posredno za našo narodno stvar so neprecenljive in mu zajamčujejo trajen, časten spomin. Vodstvo bo dragega, neumorno delavnega predsednika težko pogrešalo.

V Ljubljani, dne 20. avgusta 1931.

P. Ripson:

Marsove skrivnosti

(Roman.)

— Nikakor ne, to je knjižica kaznjence za prisilno delo v Sibiriji, izstavljena od boljševiških oblasti. Srečno sem jim popihal iz rudnika in po silnih naporih dospel semkaj v Indijo na angleška tla in mislim da so bili Angleži vedno narod, ki je respektiral politične begunce.

— Povejte predvsem, kakšne narodnosti ste in kako se imenujete.

— Učenjak sem poljske narodnosti, astronom, ime mi je pa Krasinski.

— Krasinski? Je vzkliknil Pint, ki je kar poskočil s svojega naslonjača. Ali niste Vi z ameriškim inženjerjem Robertom Garelom instalirali v Sibiriji napravo za oddajanje svetlobnih znakov na Mars?

— Seveda, to sem jaz, in inženjer Garel je moj najboljši prijatelj.

Pri teh besedah se je bil polkovnik Fitzwilliams popolnoma spremenil. Padla je njegova uradna maska in postal je spet prijazen družabnik. Pomignil je obema vojakom, ki sta privedla ujetnika, naj se odstranita, ter ponudil Krasinskemu naslonjač. V veliko začudenje miss Alberte je astronom to smatral za samo po sebi umevno. Sedel je in izpregovoril.

— Na vsak način sem moral govoriti z Vami, miss Jerkiss, kajti sporočiti Vam imama zelo važne stvari, ki se tičejo Vas in inženjerja Garela. Ni prvič, da čujem Vaše ime. Robert mi je večkrat govoril o Vas. To je bilo

tedaj, ko sva skupaj delovala v Sibiriji. Vam gotovo ni znano, da so me aretirali boljševiki, češ da sem poljski vohun in poslali so me z nekaterimi drugimi Poljaki v sibirskie rudnike. Tu sem delal pol leta, potem se mi je pa posrečilo ubežati. Po silnih težavah sem srečno dospel na Japonsko in tu sem se javil ravnatelju zvezdarne v Tokiju, s katerim sem si bil že nekoliko let dopisoval. Ta me je vzel v svojo službo in me poslal na astronomski observatorij v Kashumigavi, ki leži v višini 1500 m nad morjem, z namenom, da izdelujem tam fotografije planetov. Sedaj pa prosim, da me točno poslušate. Naravno, da sem predvsem obrnil vso svojo pozornost na Mars. Na fotografijah, ki sem jih napravil od Marsa in ki so bile zelo točne, sem naenkrat zapazil na nekem mestu na Marsu svetlo točko, ki je na drugih fotografijah ni bilo. Bil sem silno presenečen, odkod bi mogla priti ta točka in fotografiral sem ponovno. In spet je bila na nekaterih fotografijah ta točka, na drugih pa ne. Sedaj sem hotel z lastnim očesom videti, kaj je pravzaprav s to svetlo točko. Naslednjo noč sem spet usmeril daljnogled na Mars in pogledal na tropski pas tega planeta, kjer se je na nekaterih fotografijah videla omenjena točka. Lahko si mislite, kako silno sem se začudil, ko sem opazil z očesom zelo jasno to točko. Toda ni trajno žarela, temveč se je skrivala, kot bi bilo prihajalo nekaj med daljnogled in med njo in potem mi je šinila v blazna misel v glavo:

— To so vendar Morsejevi znaki!

Ali v tem trenutku je svetla točka ugasnila in se ni več prižigala. Zaman sem čakal v največji napetosti celo uro. Tedaj je prišel mesec in tako razsvetlil nebo, da je bilo vsako nadaljnje opazovanje zvezd onemogočeno. Lahko si mislite, s kakšno nestrpnostjo sem pričakoval

naslednje noči. Imel sem pa smolo. Pričelo se je deževno vreme in teden dni je bilo oblačno, tako da sem bil prisiljen k brezdelju. Vsak dan sem opazoval fotografije, ki sem jih napravil od Marsa. Na nekaterih je bila svetla točka zelo jasno vidna in ni bilo nikakega dvoma, da se tam na Marsu nahaja izredno močna luč, ki je morala imeti jakost mnogo milijonov sveč, da postane vidna na zemlji. Na nekaterih drugih fotografijah pa je bila na istem mestu enolična površina, kot drugod po Marsu. Brez vsakega dvoma je bila to torej luč, ki je ugašala in se spet prižigala. Ker je pa malo verjetno, da bi bila takšna luč naravnega izvora, sem sklepal, da mora biti na Marsu inteligentno bitje, ki daje znake.

Slednjič je le prišlo lepo vreme in z največjim razburjenjem sem pri zahodu sonca čakal na kupoli zvezdarne. Ko se je dovoljno stemnilo in se je med zvezdami tudi že videl Mars, sem usmeril svoj daljnogled nanj. Saj poznate teleskope velikih zvezdarn. Astronom leži pod tako velikansko cevjo na divanu, ki se da tako sukati v vse lege, da more prijetno ležati slediti gibanju zvezd nad njim. V velikem teleskopu japonske zvezdarne se vidi Mars velik kot krogla s premerom dveh centimetrov. Prav dobro je na njem opaziti beli pas na severnem in na južnem tečaju, to se pravi velikanske sklade leda in snega, kakor tudi temnejše zmerne in tropske pokrajine. In v bližini velikega kanala, kjer nekako prehaja pas v tropskega, sem v svoje zadovoljstvo ponovno opazil svetlo točko, ki je ugašala in se spet prižigala. Skušal sem sestaviti iz teh signalov Morsejeve znake, a mi v začetku ni šlo. A kar naenkrat sem v svoje največje začudenje čital: R-O-B-E-R-T-G-A-R-E-L-R-O-B-E-R-T-G-A-R-E-L.

Večna mladost

Pod tem naslovom piše v dunajskem listu »Neues Wiener Tagblatt« H. Jaworski to-le:

»Gospod H. Wells, prerok med pisatelji, prerokuje, da bo kmalu prišel čas, ko bo človek »večno mlad«. Pisatelj lahko prerokuje take stvari, toda za znanost je postala ta stvar realnost in resničnost. Res je sicer, da sedanja generacija ne bo še večno mlada, toda znanost »regeneracije« (obnove) in »pomladitve« človeštva stalno napreduje in uspehi, ki jih bo znanost dosegla l. 2031, bodo čisto drugačni kakor so uspehi l. 1931.

Po »večni mladosti« so ljudje vseh časov vedno hrepeneli. Svečeniki, učenjaki, alkimisti itd. so vedno poskušali to tajnost razjasniti. Srednjeveški alkimisti so vedno iskali neki »eliksir«, ki naj vrne človeku njegovo mladost. Staroegiptovski svečeniki so dajali starcem piti kri mladih žrtev. Neka grofica pa se je kopala v krvi mladih deklet, da ostane večno mlada.

Moje delo pa se giblje v čisto drugem pravcu. Jaz pomlajam izžrpani organizem z vbrizgavanjem malih količin mladostne krvi; krvi pa ne vbrizgavam več kakor za žličico kave. Pomena krvi za organizem sicer še ne poznamo popolnoma, vemo pa le, da igra kri v organizmu velevažno vlogo. Beseda, »da je kri življenje«, ni prazna. No gre pa za količino krvi, ki jo vbrizgnem, ampak za njeno kakovost.

Vbrizgana kri mora ustrezati »značaju« krvi, kamor jo vbrizgnem. Mikroskop nam pokaže, če pripada bolnik isti krvni skupini kakor dajalec krvi ali ne. Dajalec krvi odyzame čisto majhno količino krvi, in po priprostem mehaničnem procesu steriliziranja vbrizgnem kri v bolnikove žile. Od l. 1922 dalje smo vbrizgavali kri v žile nekaj stotin bolnikov iz vseh slojev: prišli so študirani ljudje, delavci, moški in ženske. Učinek vbrizgavanja traja po več ali manj let, kakor je pač bolnik star. Po vbrizgavanju mlade krvi smo ugotovili na naših bolnikih, moških in ženskih, vse mogoče znake »pomlajenja«: pritisk krvi je padel, spomin se je okrenil, nespečnost je minila. Hoja je postala lahko mladeniška, oči pa čiste in ognjevit. Vse to pa dokazuje, da je starost bolezen, ki je ozdravljiva. Danes ni več nemogoče, da ne bi človek živel do svoje smrti brez znakov ostarelosti.

Statistika dokazuje, da žive ljudje povprečno vedno dalje. Povprečna starost človeka je znašala v srednjem veku le 14 let; pred letom 1779 je znašala že 30 let. Do l. 1881 se je

dvignila na 40 let in dandanes je povprečna starost vedno višja, tako da znaša na Novi Zelandiji že 59 let. »Večne mladosti« sicer znanost še ne zna in ne more pričarati, odpraviti pa je že danes mogoče vse znake ostarelosti.

In to je to, kar mi hočemo zaenkrat podaljšati človeku njegovo mladostno voljo do njegovih zadnjih dni. Iz starih ljudi se sicer ne da delati mladih, pač pa lahko omogočimo človeku, da preživi svoja stara leta brez bolečin in neprijetnih staranja.

To so sicer prav lepe in tolažilne besede, ampak zakon narave je le tak, da mora vse enkrat iti v kraj, kar je staro...

Zanimiva tožba za zavarovalnico

Gospod Hammond, spoštovani meščan nekega mesta v ameriški državi Indiana, se je pred več leti zavaroval za življenje za 10.000 dolarjev, toda s pripombo, da mora zavarovalnica izplačati njegovim dedičem dvojno vsoto, če bi umrl vsled kakšne nezgode.

Gospod Hammond pa ni bil samo meščan nekega mesta v državi Indiana, ampak je bil tudi oženjen. Oženjen pa je bil tako »srečno«, da je lepega dne v jezi ubil svojo ženo. Za kazen so ga dali na električni stol...

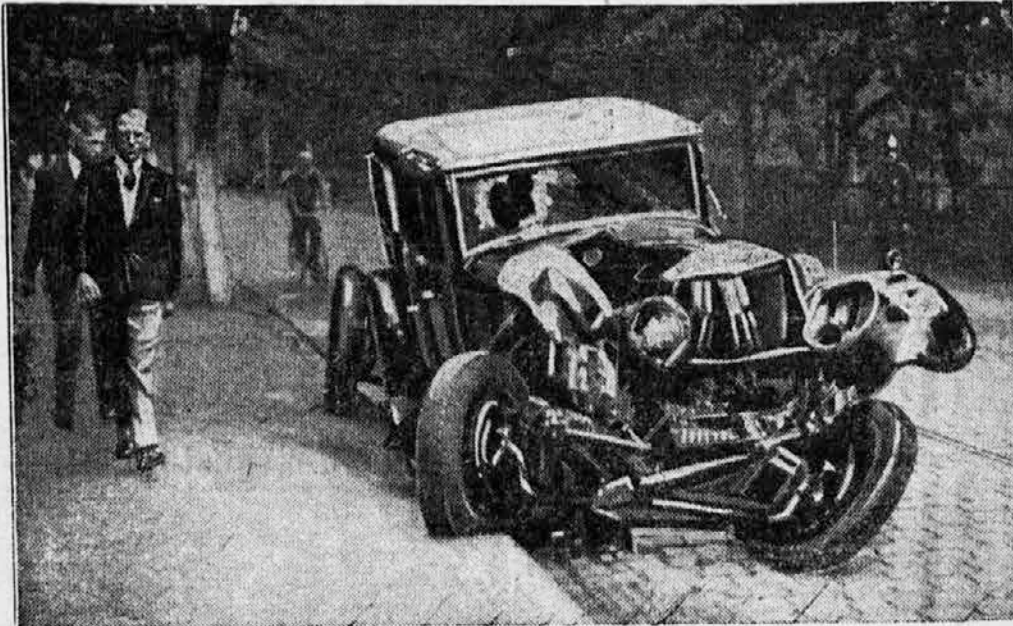
Po njegovi smrti je zavarovalnica izplačala njegovim dedičem 10.000 dolarjev. S tem zneskom pa dediči niso bili zadovoljni, ampak so zahtevali 20.000 dolarjev, češ da je gospod Hammond umrl vsled nezgode. V svoji tožbi, ki so jo vložili proti zavarovalnici, so napisali, »da so neke osebe gospoda Hammondova proti njegovi volji in kljub njegovim protestom nasilno posadile na električni stol, ga na stol privezale z jermenimi in ga na stol sedečega proti njegovi volji in proti njegovemu namenu mučile z dovolj močnim električnim tokom tako dolgo, dokler ni umrl. Hammond ni bil kriv smrti svoje žene, zato je mora smatrati njegova smrt kot smrt vsled »nezgode«.

Ta zahteva se nahaja sedaj pred vrhovnim sodiščem v Washingtonu in ameriški pravniški svet je silno radoveden, kaj bodo rekli najvišji sodniki.

Pevska tekma v Traunstein-u.

Skupina domačih pevcev poje same narodne pesmi s spremljevanjem citer. V Traunstein je prišlo na pevsko tekmo mnogo podeželskih pevskih društev iz cele Bavarske.

Avtomobilska nesreča v Lipskem.

V nedeljo 16. avgusta se je v Lipskem zaletel predsednik tamkajšnje trgovske zbornice dr. Schmidt s svojim avtomobilom v cestno železnico in še v neki drugi avtomobil. Dr. Schmidt se je pri nesreči ubil.

Mlada nemška letalka Morga Etzdorff.

18. avgusta t. l. je odletela mlada nemška pilotinja Morga Etzdorffova sama s svojim letalom v Tokio. Pot meri nad 10.000 kilometrov.

Nesrečni akademiki

V mesečniku »Die Tat« beremo o položaju akademskih poklicev v Nemčiji to-le:

»V Nemčiji živi danes okoli 350.000 akademikov v raznih poklicih. Zdravnikov je okoli 50.000, od teh jih je pa okoli 4000 brez službe in brez dela. — Inženjerjev je okoli 40.000, brez dela jih je pa 19.000. Jezikoslovcev je okoli 30.000, kar je mnogo preveč, in tudi pravnikov je mnogo preveč. Kdor ne zasede eno od 14.000 sodnijskih ali državnopravnih mest, mora postati odvetnik, ki jih je pa v Nemčiji že danes 17.000, tako da pride 1 odvetnik že na vsakeh 3800 prebivalcev. V dobrem položaju so samo katoliški in protestantski bogoslovci, ker dobo vsi takoj po končanih študijah službe. Brezposelnih akademikov je danes v Nemčiji najmanj 30.000. Srednje in visokošolcev je pa leto za letom več in zato je kriza akademskih poklicev neizogibna in če pojde tako naprej, bo inteligentnega proletarijata kmalu več kakor delavskega.

Amerikanske postave

Zedinjene države obstoje iz več precej samostojnih držav, ki imajo vsaka svojo posebno zakonodajo. Med temi krajevnimi postavami jih je mnogo, ki se zde nam Evropejcem precej čudne.

V državi Georgiji n. pr. čaka vsako žensko zapor, če se predrzne kakšnega moškega nagovarjati, naj jo vzame. Taka predrznost v resnici zasluži najhujšo kazn.

V državi Mississippi in Oklahomi zapro železniškega uradnika, če se brani komu kaj telefonično pojasniti.

V Kaliforniji in v Nevadi zahteva postava, da morajo biti brisače, ki jih dobi služinčad, prej dobro prevrte v kropu in čisto izprane.

V 21 državah določa postava, kako dolgo in kako široko morajo biti rjuhe v hotelih.

V Newyorku ne sme noben pek imeti mačk. Tako zahteva snažnost.

V nekaterih državah prebivalci ne smejo ob nedeljah zapustiti svojih domov, kajti to bi bilo onečaščenje nedelje.

V nekaterih državah je prepovedan lov s pomočjo letal.

V državi Washington je prepovedano avtomobil ravnati samo z eno roko, z drugo pa koga objemati.

V državi Connecticut časa 30-dnevni zapor vsakogar, kdor bi hotel vpeljati »poletni čas«.

V državi Colorado ne sme nihče natrgati več kot 25 poljskih cvetlic naenkrat, v državi Massachusetts pa čaka globa 100 dolarjev na tistega, ki odtrga šmarnico.

Za kratek čas

»Pred zaroko sem jaz govoril in ona je poslušala. Po zaroki je govorila ona in jaz sem poslušal. Po poroki pa govoriva oba, poslušajo pa sosedje!«

Velike vojaške vaje v Angliji.

Pri Aldershotu se vrše te dni velike vaje angleške armade. Vaj se udeležujejo oddelki vseh vrst orožja. Na sliki vidimo vojaka pri delitvi jedi.